

محافظت از زنان صلح‌ساز

خطوط مقدم صلح پایدار

مؤلف اصلی: ملیندا هولمز

با همکاری:

صنم نراقی آندرلینی، دارنده نشان افتخار عالی سلطنت بریتانیا، و استیسی شامبر

۳	سیاسگزاری و تقدیر
۴	مقدمه
۵	هدف و روش کار
۶	شرایط زمینه‌ای برای ناامنی
۶	هنر و خطرات ایجاد پل ارتباطی
۸	ماهیت تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز
۱۰	استفاده از جنسیت و فرهنگ به‌عنوان سلاح
۱۰	مبهم بودن هویت مرتکبان خشونت
۱۱	وقتی صلح (سازی) برچسپ می‌خورد
۱۳	محافظت از زنان صلح‌ساز در پالیسی و عمل
۱۳	ایجاد یک تور ایمنی حقوقی و سیاسی
۱۵	پیشگیری، تخفیف و پاسخ به تهدیدات در صحنه عمل
۱۶	امنیت در میز صلح و فضاهاى بین‌المللی
۱۶	وقتی کمک و تغییر مکان اضطراری ضروری است
۱۸	نتیجه‌گیری‌ها و توصیه‌ها
۱۹	راهنمای عملیاتی برای ایجاد و ارتقای حفاظت از زنان صلح‌ساز

سیاسگزاری و تقدیر

این نوشته بر محور تجربه واقعی زنان صلح‌ساز، خصوصاً تجربه اعضای ائتلاف زنان برای رهبری امنیت (WASL) استوار است که در محیط‌های جنگ‌زده و بی‌ثبات زندگی و کار می‌کنند و با دولت‌های نظامی، افراتیون خشونت‌گرا و شبه‌نظامیان مسلح در جوامع خود مواجه هستند. آن‌ها نظرات خود را سخاوتمندانه به اشتراک گذاشتند و به تهیه این تحلیل کمک کردند. جا دارد از همه کاورزان، محققان، و سیاست‌گذارانی که طی مصاحبه‌ها و مشاوره‌های مختلف، وقت و انرژی خود را در اختیار ما قرار دادند، صمیمانه تشکر کنیم. همچنین تشکری خالصانه داریم از جنیفر فریمن (دانشگاه سان دیه‌گو) به‌خاطر رساله دکترای در حال تنظیم خود درباره این موضوع؛ از گروه اقدام تحقیقی و اجتماعی و اقتصادی در کلمبیا بابت تحقیق عملی جاری آن‌ها درباره استراتژی‌های امنیتی فمینیست؛ و از مبادرون: شهروندان فعال در سوریه؛ بنیاد نیم در نیجریه؛ و انجمن مدنی عدالت، حقوق بشر، و جنسیت در مکزیک^۱ بابت تخصص‌شان در حفاظت، که همگی نقشی اساسی در این تحلیل داشته‌اند.

ما همچنین از همکارانمان قدردانی می‌کنیم که در کار انکشاف، بازبینی و انتشار این گزارش تخصص خود را در اختیار ما قرار دادند. ملیندا هولمز، صنم نراقی آندرلینی، و استیسی شامبر این گزارش را تالیف کردند، و هلینا گرونبرگ و صبحیه ماستونشووا به تحقیق کمک کردند. تیم تحریریه با هدایت رنا علام شامل سهیلا عبدالعلی، جولیان جکسون، و کندال تیمورسکی بود. همچنین آگا اندرو، فرانس بوگنان، رنا البحیری، ملالی حبیبی، مایا کوالر، لاورن ملوز، یوونن شاناهان، یودیت ویلیس و سمین زهره.^۲

ما همچنین از بازبینی همکارانمان در این پروژه بسیار سپاسگزاریم، از جمله فرناندو آگویار (جنדרفورس)، نینا برناردینگ (مرکز پالیسی خارجی فمینیستی)، چیارا کاپرaro (عفو بین‌الملل بریتانیا)، ویساکا دارماداسا (انجمن زنان متأثر از جنگ)، شارلوت آیزاکسون (سرویس اقدام خارجی اروپا)، قهرمانه کاکر (زنان میانجی در شبکه کشورهای مشترک المنافع)، فیل لینچ (سرویس بین‌المللی حقوق بشر)، کارول موت (وزارت خارجه سوئیس)، داکتر امجد سلیم (فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و سازمان‌های هلال احمر)، سارا نگرائو (دفتر ضد تروریسم سازمان ملل)، گرازیلا پاوونه (دفتر سازمان امنیت و همکاری اروپا برای نهادهای دموکراتیک و حقوق بشر)، تامبریا شرودر (وزارت امور خارجه آمریکا، ماریتا سورهم-رنسویک (وزارت خارجه نروژ)، همکاران وزارت خارجه بریتانیا.^۳

سرانجام، این جزوه بدون حمایت وزارت خارجه بریتانیا که از ابتکار ما برای تهیه یک چارچوب حفاظتی برای زنان صلح‌ساز حمایت کردند، میسر نمی‌شد؛ و نیز حمایت سخاوتمندانه مالی و دیگر حمایت‌های نهادهای ذیل: بنیاد چنل؛ بنیاد کمپتن؛ وزارت خارجه آلمان؛ وزارت خارجه کانادا؛ وزارت امور خارجه نروژ؛ بنیاد ون ارث فیوچر؛ صندوق پلاشیرز؛ وزارت خارجه سوئد؛ وزارت خارجه سوئیس؛ پروگرام انکشاف سازمان ملل، و نهاد زنان سازمان ملل.

۱ نام افراد و سازمان‌ها به انگلیسی به ترتیب:

Jennifer Freeman (University of San Diego); Corporación de Investigación y Acción Social y Económica (CIASE) in Colombia; Mobaderoon: Active Citizens in Syria; Neem Foundation in Nigeria; and Justice, Human Rights, and Gender Civil Association in Mexico.

۲ نام افراد و سازمان‌ها به انگلیسی به ترتیب:

Melinda Holmes, Sanam Naraghi Anderlini, and Stacey Chamber; Helena Grönberg and Subhiya Mastonshoeva; Rana Allam, Sohaila Abdulali, Juliana Jackson, and Kendahl Tyburski. Olga Andrew, France Bognon, Rana El-Behairy, Malalai Habibi, Maya Kavalier, Lauren Mellows, Yvonne Shanahan, Yodit Willis and Sameen Zehra.

۳ نام افراد و سازمان‌ها به انگلیسی به ترتیب:

Fernando Aguiar (Genderforce), Nina Bernarding (Centre for Feminist Foreign Policy), Chiara Capraro (Amnesty International UK), Visaka Dharmadasa (Association of War Affected Women), Charlotte Isaksson (European External Action Service), Quhramaana Kakar (Women Mediators Across the Commonwealth), Phil Lynch (International Service for Human Rights), Carol Mottet (Swiss Federal Department of Foreign Affairs), Amjad Saleem, Ph.D. (International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies), Sara Negrão (UN Office of Counter-Terrorism), Graziella Pavone (OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights), Tambria Schroeder (US Department of State), Marita Sørheim-Rensvik (Norwegian Ministry of Foreign Affairs), and colleagues from the UK Foreign, Commonwealth, and Development Office (FCDO).

مقدمه

اوایل سال ۲۰۲۰ که آمریکا و سازمان ملل و دیگر بازیگران بین‌المللی به تلاش‌ها برای گفتگوهای صلح میان طالبان و دولت افغانستان شدت بخشیدند، زنان صلح‌ساز افغان که زندگی خود را برای صلح در کشورشان وقف کردند، نامه‌هایی دریافت کردند که به آن‌ها هشدار می‌داد خاموش بمانند. در عراق در حالی که ویروس کرونا توجه جامعه بین‌المللی را منحرف کرده بود، شبه‌نظامیان در حال قدرت‌گرفتن بودند. در آن‌جا هم، زنان صلح‌ساز در دیدرس و در معرض تهدید آن‌ها قرار دارند.

فعالانی که به دنبال تحقق حقوق بشر، عدالت اجتماعی، و تغییرات سیاسی هستند مدت‌های طولانی به‌خاطر بیان حقیقت به صاحبان قدرت، در معرض تهدید بوده‌اند. این واقعیت ۲۵ سال پیش، موجب حرکتی جهانی برای صدور اعلامیه سازمان ملل دربارهٔ مدافعان حقوق بشر شد.^۴ اما زمینه و تجربه کسانی که وارد حرفهٔ دشوار صلح‌سازی می‌شوند، و در چارچوب‌های سیاست‌گذاری بین‌الملل اشاره‌ای به آن‌ها نشده و در نتیجه تحت محافظت برابر قرار ندارند، متفاوت است. از کلمبیا تا کامرون زنان صلح‌ساز به‌خاطر تمایل‌شان به رفع تفرقه‌ها در معرض ریسک بزرگی هستند. خطراتی که آن‌ها را تهدید می‌کند، البته با زن‌ستیزی و مردسالاری تشدید می‌شود، با این حال طی سال‌ها این خطرات نتوانسته مانع ترویج گفتگو و عدم خشونت از سوی آن‌ها شود.

در سال‌های اخیر، شرایط جهان تغییر کرده است. ظهور دولت‌های نظامی و افراطی و بازیگران غیردولتی باعث شده که سیاست‌های ملی و بین‌المللی شدیداً دوقطبی شده، و یافتن زمینه مشترکی برای گفتگو دشوارتر شود و این وضع فضا را برای جامعه مدنی تنگ‌تر کند. اگر می‌خواهیم گرداب خشونت و ویرانی را متوقف کنیم، باید فضای گفتگو را احیاء کنیم و کسانی را که آماده‌اند برای نجات دیگران جان خود را به خطر اندازند، به رسمیت بشناسیم. زنان صلح‌ساز هر روز این کار را می‌کنند. در حالی که دیگران از دشواری‌ها فرار می‌کنند، آن‌ها به مصاف دشواری‌ها می‌روند؛ نه با سلاح یا گزافه‌گویی، که با انسانیت و شفقت در جستجوی تفاهم و یافتن راه‌حل‌های مشترک هستند.

طی همه‌گیری کرونا، زنان صلح‌ساز در حالی که کمک‌های بشردوستانهٔ پاسخگو به جنسیت و حساس به منازعه و خدمات صحتی عمومی ارائه کرده‌اند، زنگ خطر را دربارهٔ افرادی که با استفاده از این بحران سعی در تشدید تفرقه و کاشت بذره‌های خشونت داشته‌اند به صدا درآوردند. آن‌ها به جوامع خودشان خدمت می‌کنند و کمکی حیاتی برای صلح و امنیت محلی، ملی، و بین‌المللی هستند. اما این کار عمدتاً به رسمیت شناخته نشده و برای همین آن‌ها اکثراً بدون محافظت باقی مانده‌اند.^۵ زنان صلح‌ساز بازیگران کلیدی در کاهش تنش‌ها و تحول منازعات هستند اما وقتی محیط اجتماعی و سیاسی‌شان دوقطبی‌تر می‌شود، خودشان با تهدیدات فزاینده مواجه می‌شوند. این وضع باید تغییر کند.

غاده رفاعی، صلح‌ساز اهل سوریه می‌گوید، «در وهله اول کار صلح‌سازی در صحنهٔ عمل به‌عنوان یک تهدید محسوب نمی‌شد؛ فقط ما را در سطح سیاسی نمی‌خواستند... ما به‌عنوان صلح‌ساز باید در سطح سیاسی بسیج شویم تا تغییر ایجاد کنیم». در حالی که مشارکت زنان صلح‌ساز و منابع آن‌ها ناچیز است، ضدیت و تهدیدات از طرف دولت و نیز گروه‌های مسلح غیردولتی افزایش یافته است. اما حالا در ۲۰مین سالگرد قطعنامهٔ ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل دربارهٔ زنان، صلح و امنیت،^۶ که خواستار حمایت از ابتکارات صلح زنان و مشارکت زنان در تصمیمات صلح و امنیت شد، این مسئله را نمی‌توان نادیده گرفت. پس ما پرسشی ساده اما به‌جا مطرح می‌کنیم: چه کسی از صلح‌سازان محافظت می‌کند؟ در این گزارش ما خواستار تأمین امنیت آن‌ها شده‌ایم و یک رهنمود برای این امر ارائه کرده‌ایم که عمل به آن به صلح‌سازان کمک می‌کند تا بتوانند به زندگی خود در جوامع‌شان ادامه دهند و کار حیاتی خود را پیش ببرند.

۴ اعلامیه دربارهٔ حقوق و مسئولیت افراد، گروه‌ها و سازمان‌های اجتماعی برای پیشبرد و حمایت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی شناخته‌شدهٔ جهانی، 144/A/RES/53، مجمع عمومی سازمان ملل، نشست پنجاه‌وسوم، ۸ مارچ ۱۹۹۹، موضوع اجندا ۱۱۰(ب).

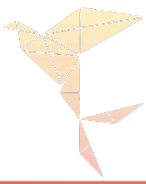
<http://undocs.org/A/RES/53/144>

۵ صنم نراقی آندرلینی، دارنده نشان افتخار عالی سلطنت بریتانیا، به رسمیت شناختن زنان صلح‌ساز: بازیگران حیاتی در صلح‌سازی موثر، شبکه بین‌المللی اقدام جامعه مدنی (آیکن)، اکتبر ۲۰۲۰.

۶ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۷ قطعنامهٔ ۱۳۲۵ شورای امنیت سازمان ملل (۲۰۰۰) [دربارهٔ زنان، صلح و امنیت]، ۳۱ اکتبر ۲۰۰۰، ۱۳۲۵/S/RES (۲۰۰۰)، قابل دسترسی از:

<https://www.refworld.org/docid/3b00f4672e.html>

هدف و روش کار

این گزارش و توصیه‌های آن ترکیبی از دو سال مشاوره میان زنان صلح‌ساز در ائتلاف زنان برای رهبری امنیت (WASL)^۸ از بیش از ۴۰ کشور متأثر از افراط‌گرایی و منازعه خشونت‌بار، نظامی‌گری، و استبداد، و متحدان آکادمیک و دولتی است.

طی مجمع سالانهٔ آیکن برای زنان، صلح و امنیت در نوامبر ۲۰۱۸ و سمپوزیوم صلح برتر ۲ در جون ۲۰۱۹، امنیت زنان صلح‌ساز به‌عنوان یکی از نگرانی‌ها و اولویت‌های اساسی مطرح شد.^۹ طی مشاوراتی که در جریان پروژه «به سوی صلح همه‌شمول» انجمن کاکس، مجمع مدافعان حقوق بشر مرکز کارتر، و انجمن آیکن در ۲۰۱۹ انجام شد، نیاز به محافظت تقویت و بررسی شد.

در فبروری ۲۰۲۰، آیکن و وزارت خارجهٔ بریتانیا میزبان یک کارگاه دو روزه موسوم به تبادل راه‌حل‌های جهانی^{۱۰} دربارهٔ این موضوع بودند که صلح‌سازان محلی، کارشناسان حفاظت و حقوق بشر، دانشگاهیان، و سیاست‌گذارانی را که در مناطق درگیر منازعه یا دربارهٔ منازعات در سراسر جهان کار می‌کردند، دور هم جمع کرد.^{۱۱} این گزارش بر پایهٔ کارگاه مذکور شکل گرفته و از یافته‌های ذیل الهام گرفته است: رسالهٔ دکترای درحال تنظیم جنیفر فریمن؛^{۱۲} تحقیق عملی جاری دربارهٔ امنیت فمینیست از سوی گروه اقدام تحقیقی و اجتماعی و اقتصادی؛ تخصص بنیاد نیم در نیجریه؛ و انجمن مدنی عدالت، حقوق بشر، و جنسیت در مکزیک.

این گزارش بر دهه‌ها تجربهٔ زنان صلح‌سازی استوار است که به تنهایی به دنبال شناخت مخاطرات مرتبط با کارشان هستند. هدف آن این است که به ذی‌نفعان بین‌المللی و ملی که قدرت و مسئولیت حفاظت از زنان صلح‌ساز را دارند، روایتی جمعی ارائه دهد و استراتژی‌هایی را توصیه کند. این گزارش در ابتدا واقعیات و عوامل زمینه‌ای را که موجب ناامنی زنان صلح‌ساز یا تشدید آن می‌شوند مرور می‌کند. سپس عناصر کلیدی ذیل که مبانی چارچوب^{۱۳} محافظتی و تضمین ایمنی زنان صلح‌ساز را تشکیل می‌دهند به تفصیل شرح می‌دهد:

دانش موجود دربارهٔ طیف و منابع تهدیدات، از جمله ماهیت جنسیتی آن‌ها و تجارب مقایسوی زنان مدافع حقوق بشر^{۱۴}؛

تحلیل نقاط قوت و شکاف‌ها در سازوکار محافظت در سطوح بین‌المللی و ملی، از جمله پالیسی‌ها و پروگرام‌های حکومت‌ها و نهادهای چندجانبه، و نهادهای جامعهٔ مدنی محلی و بین‌المللی، برای پیشگیری و پاسخ به تهدیدات و حملات جدی؛ و

راهنمای عملی برای حکومت‌ها و نهادهای چندجانبه برای ایجاد و تقویت مکانیسم‌های حفاظت از زنان صلح‌ساز، در مطابقت با قطعنامهٔ ۲۴۹۳ شورای امنیت سازمان ملل، و درعین حال اجتناب از آسیب ناخواسته به آن‌ها، به کارشان، و جوامع و اهدافی که دنبال می‌کنند.

۸ ائتلاف زنان برای رهبری امنیت (WASL) یکی از ستون‌های کلیدی کار آیکن است. این ائتلاف تقریباً ۱۰۰ کارورز حقوق زنان و صلح را از ۳۰ کشور، سازمان، و شبکه که فعالانه در پیشگیری از افراط‌گرایی و پیشبرد صلح، حقوق بشر و کثرت‌گرایی شرکت دارند، گرد هم می‌آورد تا امکان همکاری سیستماتیک و استراتژیک آن‌ها را فراهم کند. معلومات بیشتر در این باره از آدرس ذیل قابل دسترسی است:

<https://icanpeacework.org/our-work/womens-alliance-for-security-leadership>

۹ شبکه بین‌المللی اقدام جامعه مدنی، «گردهمایی صلح برتر آیکن» در باب به‌رسمیت‌شناسی و حفاظت زنان صلح‌ساز، ۳۰ می، ۲۰۱۹،

<https://icanpeacework.org/2019/05/30/icans-better-peace-symposium-protection-women-peacebuilders>

10 Global Solutions Exchange (GSX)

۱۱ شبکه بین‌المللی اقدام جامعه مدنی، «کارگاه محافظت از زنان صلح‌ساز در لندن»، ۵ مارچ، ۲۰۲۰،

<http://icanpeacework.org/2020/03/05/protecting-women-peacebuilders-workshop-london-ican>

۱۲ جنیفر فریمن مدیر ارشد اجرایی در پیس‌گیکز (PeaceGeeks)، و پژوهشگر مهمان در مرکز زنان، صلح و امنیت در مدرسهٔ اقتصاد لندن است، و سابقاً مدیر پروگرام «زنان صلح‌آفرین انستیتو کراک برای صلح و عدالت» بوده است. تحقیقات فعلی فریمن بر تغییر تهدیدات امنیتی و اقدامات حفاظتی برای زنان صلح‌ساز در مقایسه با زنان مدافع حقوق بشر متمرکز است.

۱۳ چارچوب حفاظت از زنان صلح‌ساز شامل موارد ذیل است: (۱) این گزارش که آن‌چه را دربارهٔ تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز می‌دانیم به‌طور خلاصه بیان می‌کند و نیازهای حفاظتی آنان را تحلیل می‌کند؛ (۲) راهنمای عملی ارائه‌شده، آن‌چه را دولت‌ها و سازمان‌های چندجانبه می‌توانند و باید انجام دهند، برمی‌شمارد؛ و (۳) التزام دولت و بازیگران چندجانبه به اقدام برای محافظت از زنان صلح‌ساز.

14 Women Human Rights Defenders (WHRDs)

زنان صلح‌ساز اغلب امدادگران نامرئی در مناطق درگیر از منازعه و جنگ‌زده هستند که کسانی را که از قدرت سوءاستفاده می‌کنند و مانع صلح می‌شوند به چالش می‌کشند. همان‌طور که صنم نراقی آندرلینی می‌نویسد:

صلح‌سازی کار مخاطره‌آمیز و بغرنجی است. در موقعیت‌های شدیداً دوقطبی که طرف‌های متخاصم برای کرامت و انسانیت یکدیگر هیچ ارزشی قائل نیستند، هر که بخواهد با طرف‌های درگیر تماس برقرار کند و با آن‌ها گفتگو کند، خود را در معرض بی‌اعتمادی تمام طرف‌ها از جمله گروه خودش قرار می‌دهد.^{۱۵}

زنان صلح‌ساز از دانشی عمیق و اعتماد جوامع محلی برخوردارند. اما به خاطر کارشان به‌شکلی سازمان‌یافته طرد شده‌اند، قربانی سوءتفاهم شده‌اند، و تهدید شده‌اند. به گفته شه‌رزاد مغربی صلح‌ساز و مؤسس مجمع زنان لیبی، «ما در حال ایجاد تغییر در طرزفکرها هستیم، با تغییرات سازگار می‌شویم، و مخاطرات را به جان می‌خریم. ولی با آن‌هم به رسمیت شناخته نمی‌شویم. صلح‌سازان باید دیده شوند و در سطوح ملی و بین‌المللی نمایندگی شوند».^{۱۶}

زنان صلح‌ساز به‌عنوان اعضای جامعه مدنی اغلب وضعیت جاری رابطه بین حکومت و جامعه مدنی را زیر سوال می‌برند و دیدگاهی متفاوت از آنچه حکومت می‌تواند و باید باشد ارائه می‌کنند. در حالت ایده‌آل، وجود حکومت‌ها برای این است که حاکمیت قانون و امنیت را برای شهروندان خود فراهم کنند، منصفانه و با پاسخگویی به گروه‌های مختلف حکمرانی کنند، و نیازهای اولیه انسانی و حقوق مردم‌شان را تأمین کنند. جامعه مدنی به نوعی رکن پنجم بدل شده است چون قرارداد اجتماعی را بین حکومت و مردم ترویج می‌کند. اما در صورت حکمرانی ضعیف - فساد، مصونیت، و فقدان خدمات - جامعه مدنی خلاء ناشی از یک دولت ناکارآمد را پر می‌کند. دولت‌ها به‌شکلی روزافزون فضا را برای کار جامعه مدنی محدودتر می‌کنند، و با استفاده از نیروهای اردو، استخبارات و امنیت، کسانی را که وضع موجود و قدرت‌شان را زیر سوال می‌برند خاموش می‌کنند. همان‌طور که جنیفر فریمن، مدیر اجرایی پیس‌گیکس (PeaceGeeks) و پژوهشگر مهمان در مرکز مدرسه اقتصاد لندن برای زنان، صلح و امنیت می‌گوید:

تهدیدات رو به افزایش است چون دولت‌ها به تأثیر از همدیگر جسورتر شده‌اند. این تأثیر طبیعی سرکوب جامعه مدنی، خصومت علیه زنان در سراسر دنیا، و افزایش نامنی دیجیتال است.^{۱۷}

زنان صلح‌ساز در کارشان با خطری عظیم مواجه هستند چون ساختارهای قدرت موجود، نظام‌های حکمرانی، کنترل منابع، و مفاهیم امنیت را زیر سوال می‌برند. بالاخره صلح‌سازی گرچه امری حزبی نیست، اما سیاسی هست.

هنر و خطرات ایجاد پل ارتباطی

کار زنان صلح‌ساز اساساً کاری بین‌گروهی است، خواه بین‌قومی، بین‌مذهبی، بین مهاجران و جوامع میزبان، یا بین افراطیون مراجعت‌کننده و جوامعی که موطن آن‌ها هستند. استفاده از گفتگو و مشارکت با طرف‌های مختلف است که کار صلح‌سازان را تعریف می‌کند و آن‌ها را قادر می‌سازد برای دسترسی بشردوستانه، آوردن بازیگران به میز مذاکره، زیرسوال‌بردن خشونت ایدئولوژی‌های افراطی، و تسهیل آشتی و التیام اجتماعی مذاکره کنند. اما مشارکت با «طرف دیگر» خصوصاً آن‌ها را بیش از بقیه بازیگران مدنی که در منطقه درگیری فعالیت می‌کنند، در معرض خطر قرار می‌دهد.

از آن‌جایی که صلح‌سازان به اعتبار خود و حفظ اعتماد تمام طرف‌های یک منازعه شدیداً نیاز دارند، اگر شهرت‌شان زیر سوال برود، بیشتر احتمال دارد هدف حمله قرار گیرند، حتی از سوی اعضای گروه خودشان. از دست دادن اعتماد یک گروه، ممکن است به گروه دیگر هم سرایت کند. مثلاً، وقتی یک صلح‌ساز نیجریه‌ای از سوی یک سازمان هم‌تا طرد شد، دولت هم از دعوت او به نشست‌ها خودداری کرد.

۱۵ صنم نراقی آندرلینی، دارنده نشان افتخار عالی سلطنت بریتانیا، به رسمیت شناختن زنان صلح‌ساز: بازیگران حیاتی در صلح‌سازی موثر، شبکه بین‌المللی اقدام جامعه مدنی (آیکن)، اکتبر ۲۰۲۰، ۷.

۱۶ مشاورات، انجمن کاکس «به سمت صلح همه‌شمول»، جولای ۲۰۱۹.

۱۷ «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

تمكين اقتصادي
Economic Empowerment
تمكين معرفي
Enable cognitive
تمكين نفسي
Psychological Empowerment

«ما به عنوان زنان صلح ساز همیشه با طرف دیگر گفتگو می کنیم، این یکی از اصول ماست».
— روزا امیلیا سالامانکا، CIASE، کلمبیا

روایت های زنان صلح ساز در معرض تهدید، با اتهام خیانت و سوء تفاهم بنیادی نسبت به کارشان درآمیخته است. این جریان ممکن است در سیستم عصبی ما ریشه داشته باشد. انسان ها نیازی بنیادی به حس تعلق دارند و ما برای تحقق این امر، خودمان را درون گروه هایی متمایز با هویت هایی مشترک سازمان دهی می کنیم.^{۱۸} به این ترتیب، عضوی از یک گروه که با گروه دیگر ارتباط برقرار کند، ممکن است به عنوان تهدیدی وجودی برای انسجام گروه محسوب شود. پُرکردن این فاصله ناخوشایند، اساسا همان کاری است که زنان صلح ساز انجام می دهند. مثلا رودینا کولاکو، رئیس و موسس مرکز زنان برای انکشاف و فرهنگ در آلبانی است. او به عنوان یک زن مسلمان معتقد که دربارهٔ مقابله با افراط گرایی خشونت آمیز (Countering Violent Extremism - CVE) و انعطاف پذیری اجتماع کار می کند، از سوی پیروان مذهبی داخل جامعهٔ خودش با ناامنی و مخالفت، و از طرف دیگر با بی تفاوتی نهادهای اعمال قانون و امنیتی مواجه است.

عدم اعتماد و عدم رضایت از دولت موجب نارضایتی عمومی عمیق در کلمبیا شده است، جایی که پس از امضای توافق صلح، تکثیر خشونت^{۱۹} و بازیگران خشونت، ریسک های متوجه صلح سازانی را که در روند کار خود با بازیگران حکومتی و امنیتی همکاری می کنند افزایش داده است. سال گذشته اعتصابات در کلمبیا شکل گرفت و مردم از دولت شدیداً خشمگین بودند. روزا امیلیا سالامانکا در گروه اقدام تحقیقی و اجتماعی و اقتصادی می گوید، «ما به عنوان زنان صلح ساز همیشه با طرف دیگر گفتگو می کنیم، این یکی از اصول ماست. این ریسک وجود دارد که به خاطر این کار، و به خاطر گفتگو با کسانی که دیگران از آن ها خوش شان نمی آید، مردم ما را قضاوت کنند اما این بخشی از کار ما در ایجاد پُل هایی تازه است که دیگران از آن ها استفاده خواهند کرد».^{۲۰} در آن سوی دنیا، تجربهٔ یک فعال مسلمان هندی هم بازتاب همین موضوع است، «اگر مرا ببینند که با دولت نشستام، به عنوان کسی دیده می شوم که علیه اجتماع خودم هستم و این تهدیدات بزرگی به دنبال دارد».^{۲۱}

۱۸ ازرا کوهادار، درک مقاومت علیه روندهای صلح همه شمول (انستیتو صلح ایالات متحده، شمارهٔ ۱۵۹، مارچ ۲۰۲۰).

۱۹ کلمبیا از زمان امضای توافق صلح، شاهد ۶۰۰٪ افزایش حملات علیه مدافعان حقوق بشر و صلح سازان بوده است.

۲۰ مشاورات، «محافظت از زنان صلح ساز» کارگاه تبادل راه حل های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۲۱ همان منبع.

ماهیت تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز

زنان صلح‌ساز با مجموعه‌ای از ریسک‌ها و تهدیدات هدفمند علیه ایمنی و سلامت جسمی، عاطفی، سیاسی، اقتصادی، و معنوی خود مواجه هستند.^{۲۲} قابل تأمل آن‌که، زنانی که صلح‌ساز هستند به خاطر کار صلح‌سازی خود تهدید می‌شوند.

البته این تهدیدات در عین حال ماهیتاً جنسیتی هم هستند. بدنام‌سازی و مزاحمت بیشتر ممکن است لحن جنسیتی به خود بگیرد، از قبیل اتهام فحشاء یا تهدید به تجاوز جنسی، و هدف گرفتن فرزندان و دیگر اعضای خانواده. بنا به گفته جنیفر فریمن، در مقایسه با زنان مدافع حقوق بشر، زنان صلح‌ساز «بیشتر ممکن است که از طرف گروه خوشان هدف قرار بگیرند و خصوصاً اعتبار و اعتماد آن‌ها در معرض تهدید قرار دارد».^{۲۳} هدف‌گیری و مخدوش‌سازی عامدانه شهرت و اعتبار آن‌ها در گروه خوشان، خصوصاً به اتهام تخطی از هنجارهای اجتماعی به شیوه‌ای «بیگانه»، یکی از رایج‌ترین و مخرب‌ترین استراتژی‌های مورد استفاده علیه زنان صلح‌ساز است: اعتماد ارزشمندترین دارایی آن‌هاست.

ما تحلیل‌های انجام‌شده در مورد تهدیداتی که آن‌ها تجربه کرده‌اند را گردآوری کرده‌ایم تا تصویری حتی‌الامکان جامع و متفاوت ارائه کنیم. جنیفر فریمن در تحقیق خود ماهیت تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز را به سه سطح تفکیک می‌کند: شخصی، سازمانی، و محیطی.^{۲۴} جدول ذیل تهدیدات خاصی را که در این سه سطح تجربه شده است، در قالب طبقه‌بندی پنج‌گانه گروه اقدام تحقیقی و اجتماعی و اقتصادی سازمان‌دهی می‌کند:

همه تهدیدات فهرست‌شده، زنان صلح‌ساز، خانواده‌ها، همکاران، گروه، و کار صلح‌سازی آن‌ها را به خطر می‌اندازد. در کامرون و عراق در بحبوحه همه‌گیری کرونا، نیروهای دولتی و غیردولتی به‌عنوان تاکتیک‌هایی برای خاموش کردن زنان صلح‌ساز و متوقف کردن کارشان، آن‌ها را به مرگ تهدید کردند و سعی کردند آن‌ها را بربایند.

اگر یک زن صلح‌ساز با گروه‌های حاشیه‌نشین دیگر در جامعه خود ارتباط داشته باشد، تهدیدات پیچیده‌تر می‌شوند. مثلاً یک فعال زن جوان مجرد مسلمان در هند می‌گوید وقتی دنبال اجاره کردن خانه بود، «به من می‌گفتند، "تو مسلمان و مجردی"»، و صریحاً به همین دلیل او را رد می‌کردند.

تأثیر این تهدیدات بر زندگی و کار زنان صلح‌ساز می‌تواند جدی، زیرپوستی و روزمره باشد. مونا لقمان می‌گوید، «بسیاری از دوستان من می‌ترسند با من تلفنی صحبت کنند».^{۲۵} و در افغانستان به خاطر احتمال بیشتر حملات هدفمند در صبحگاه، که اغلب بمب‌گذاری انتحاری است، صلح‌سازان و مدافعان حقوق بشر می‌دانند که قبل از ساعت ۱۰ بامداد نباید رفت و آمد کنند، حتی در مناطق اطراف.

به‌گفته صلح‌سازان سوری، ادارات استخباراتی دولتی رویکردی همه‌جانبه دارند و نه فقط صلح‌سازان را مورد سوال و حمله و بازداشت قرار می‌دهند که مردم را برای جاسوسی از هم به خدمت می‌گیرند. تجربه گزارش‌دادن معلومات از سوی یکی از همکاران، باعث شد یکی از صلح‌سازان احساس آسیب‌پذیری و ترس کند که منجر به این شد که احساس اعتماد و امنیت را درون سازمان خود احیاء کند.^{۲۶} همچنین، مسرت قدیم در پاکستان دربارهٔ تشکیلات استخباراتی حکومت می‌گوید، «آن‌ها "چشمان نامرئی" هستند؛ این شبکه قدرتمند است و افرادی را که روی مسائل مربوط به افراط‌گرایی خشونت‌آمیز کار می‌کنند شدیداً زیر نظر دارند».^{۲۷}

۲۲ این پنج مقوله از تحقیق عملی پیشگامانه گروه اقدام تحقیقی و اجتماعی و اقتصادی (CIASE) استنتاج شده است که ابعاد امنیت را از دیدگاه یک فمینیست بررسی می‌کند. سلامت و ایمنی در هر حوزه، از طریق اقدام متناظر برای مراقبت و محافظت حاصل می‌شود. این یافته‌ها و شاخص‌های قریب‌الانتشار از مشورت با گروه‌های متنوع زنان در مناطق و اجتماعات کلمبیا استنتاج شده است و با مشورت ائتلاف زنان برای رهبری امنیت (WASL)، اعتبار بین‌المللی خواهد یافت.

۲۳ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۲۴ همان منبع.

۲۵ همان منبع.

۲۶ همان منبع.

۲۷ همان منبع.

انواع تهدیدات پیش روی زنان صلح ساز^{۲۸}

عقیدتی	اقتصادی	سیاسی	عاطفی	فیزیکی	
تردید در ایمان دینی یا اتهام کفرگویی عدم اجازه برگزاری مراسم مذهبی	مسدودسازی حساب‌های بانکی یا مصادره دارایی‌ها خاتمه دادن به شغل، یا تعلیق/ لغو مجوزها باج‌گیری یا رشوه عدم ارائه خدمات، مسکن، یا استخدام تحمیل مالیات‌ها، فیس‌ها، یا جریمه‌های ناروا شروط ناموجه برای وثیقه‌ها/ ضمانت‌ها	لغو یا عدم تمدید اسناد هویتی یا مسافرتی لغو ملیت یا شهروندی آزار قانونی از طریق دعاوی مزاحمت بدنام‌سازی از طریق رسانه‌ها، شبکه‌های اجتماعی یا به صورت کلامی	فرسودگی شغلی آسیب ثانویه عوارض روانی (مثلاً، ضربه روحی، اضطراب، و غیره) هدف‌گیری، مداخله، و در نتیجه تخریب رابطه شخصی تهدید به حملات جسمی	حملات هدفمند، شکنجه، و قتل زندان، آدم‌ربایی، یا سر به نیست کردن تعرض جنسی، تجاوز جنسی، و اسیدپاشی آزار، نظارت، ارعاب، و تعقیب آزاردهنده، از جمله به صورت آنلاین (مثلاً افشای معلومات خصوصی) ممنوعیت سفر، اخراج از کشور، یا تبعید حمله به/نظارت بر/تخریب خانه یا اموال شخصی	شخصی
اتهام وابستگی فرقه‌ای یا اجندای «خارجی» ناسازگار با هنجارهای مذهبی یا فرهنگی	مسدودسازی حساب‌های بانکی یا مصادره دارایی‌ها تحمیل مالیات‌ها، فیس‌ها، یا جریمه‌های ناروا برداشت وجوه تمویل یا عدم اجازه دسترسی به آن بدون دلیل موجه	لغو یا عدم اعطای مجوز یا جواز فعالیت دسترسی محدود به برخی نواحی جغرافیایی یا گروه‌ها افتراء	فرار مغزها، فرسودگی شغلی و تغییرات سریع در کارکنان تهدید به حملات فیزیکی	حمله به/نظارت بر/تخریب ساختمان یا اموال سازمانی حمله به ساختمان‌ها و سرقت/ مصادره اموال، از جمله تجهیزات و مدارک حملات سایبری، هک و نظارت بر فعالیت آنلاین	سازمانی
تبعیضات دینی، فرهنگی یا اشکال دیگر آن	فساد و مصونیت گسترده تور ایمنی اجتماعی ضعیف محدودیت علیه تمویل خارجی	تحمیل قوانین یا مقررات محدودکننده بر جامعه مدنی عدم امکان دسترسی به معلومات/اسناد عمومی محدودیت در اعطای ویزای سفر	برچسپ‌زدن به خاطر شرایط روحی و معالجه روانی آن‌ها شیوع نظریات توطئه و ایدئولوژی‌های افراطی	ناامنی عمومی نظارت گسترده	محیطی

۲۸ تهدیدات دیجیتال در تمام مقوله‌ها وجود دارد، چون هرکدام از این موارد می‌تواند به صورت آنلاین هم رخ دهد، و از طریق شبکه‌های اجتماعی تشدید شود. تهدیدات عاطفی و معنوی اغلب نتیجه مورد نظر یا محصول فرعی حملات و تهدیدات هدفمند با ماهیت جسمی، سیاسی، یا اقتصادی هستند. گرچه ممکن است این‌ها به عنوان تهدیدات متمایز از یک منبع بیرونی بروز نکنند، بعد عاطفی و معنوی تهدیدات بسیار واقعی ست و به همان اندازه برای سلامت و کار زنان صلح ساز خطرناک است.

استفاده از جنسیت و فرهنگ به عنوان سلاح

تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز شدیداً ماهیت جنسیتی دارد، و از هویت، نقش‌ها، و هنجارهای اجتماعی علیه آنان استفاده می‌شود. خواه زنان فعالانه از نقش‌های جنسیتی خود برای صلح‌سازی بهره ببرند یا نه، صرفاً زن صلح‌ساز بودن، نهادها و نگرش‌های مردسالار را به چالش می‌کشد، حتی اگر مثل اغلب موارد با رویه تاریخی و فرهنگی مطابقت داشته باشد. این حرفه ذاتاً مستلزم به چالش کشیدن روابط قدرت است. تهدیدات و خشونت‌هایی که زنان صلح‌ساز را هدف می‌گیرد، تا عمق هنجارها و ارزش‌های فرهنگی پیش می‌رود تا سرمایه اجتماعی آن‌ها را تضعیف کند. به خاطر تصوراتی که درباره ارزش رابطه زنان وجود دارد و اهمیت این رابطه، حمله‌کنندگان ممکن است همسر، فرزندان، والدین یا حتی همکاران زنان صلح‌ساز را هدف بگیرند.

تهدیدات جنسیتی، از بدن و جنسیت زنان برای سرکوب فعالیت‌های آنان استفاده می‌کند و آن‌ها را وادار می‌کند تا با برچسب‌ها و آسیب‌های مربوط به رفتارها و خصوصیات که جامعه آن را شرم‌آور می‌داند مقابله کند. مثلاً عکس یک صلح‌ساز نیجریه‌ای به شکلی جنسیت‌زده فتوشاپ شد تا او را بدنام کنند. و مطابق گزارش‌ها در مصر به افسران پلیس زن دستور داده شده بود تا برای «شکستن اراده» زنان بازداشتی به آن‌ها تعرض جنسی کنند.^{۲۹}

از این گذشته، دسترسی همه‌گیر به فضای آنلاین، خصوصاً شبکه‌های اجتماعی، تهدیدات را افزایش داده چون می‌تواند منجر به واکنش انبوه و خشونت جمعی علیه اهداف آن‌ها شود.^{۳۰} این پلتفرم‌ها تلاش برای بی‌اعتبارسازی صلح‌سازان و مدافعان حقوق بشر را به تلاشی جمعی تبدیل کرده‌اند.

مبهم بودن هویت مرتکبان خشونت

ماهیت کار زنان صلح‌ساز آن‌ها را با تمام طرف‌ها و ذی‌نفعان منازعه وارد مراد می‌کند. در بهترین حالت، این یعنی صلح‌سازان نقطه پیوند در شبکه‌ای از روابط اعتمادآمیز هستند که همچون پلی برای صلح عمل می‌کنند. اما وقتی اوضاع بد می‌شود، این پل‌ها اولین چیزهایی هستند که تخریب می‌شوند و زنان صلح‌ساز از طرف چندین بازیگر که اغلب وابستگی آن‌ها مبهم است در معرض تهدید قرار می‌گیرند، و هیچ‌کس نیست که از خود آن‌ها حمایت کند. وقتی پای روابط و شبکه‌هایی به میان می‌آید که کارشان حفاظت است، تجارب زنان صلح‌ساز ممکن است با منطق سنتی جور درنیاید. در مورد یک زن صلح‌ساز از فیلیپین که ربوده شد و جنیفر فریمن آن را برای ما تعریف کرد، ارتباطات او با دولت و یک سازمان غیردولتی ناامنی او را در اسارت تشدید کرد (چون آن‌ها اهداف باج‌گیری هستند)، اما روابط اعتمادآمیز او با رهبران سولا به کمکش آمد.^{۳۱} مسرت قدیم، از موسسان صندوق دانش‌آموختگان پیمان در پاکستان می‌گوید:

متوجه شدم که در نواحی تحت کنترل طالبان مثل مناطق قبیله‌ای فدرال، افراطیون بسیار مقید هستند؛ تا امروز آن‌ها به ما مصونیت داده‌اند. البته ما به خاطر کار افراط‌زدایی خود تهدید می‌شویم، اما وقتی می‌فهمند که [افراد افراط‌زدایی شده] دارند کار خوبی برای اجتماع آن‌ها انجام می‌دهند (مثلاً بهبود سلامت زنان) از آنها محافظت می‌کنند. ما می‌دانیم چگونه [طالبان] را هم متقاعد به مشارکت کنیم اما این توانایی را در خصوص بازیگران دولتی خودمان نداریم.^{۳۲}

به همین نحو، نانسو یاموت، از موسسان و رئیس «پروگرام نجاتم بده»^{۳۳} در لبنان می‌گوید، «بعدها از این‌که پیوند اعتماد ایجاد شد، افراطیون بهتر از دولت از ما حمایت می‌کردند». به گزارش او یک افسر نیروهای امنیت داخلی نسبت به او و خواهرش (دیگر موسس پروگرام نجاتم بده) احساس خوبی نداشت و اجازه نداد آن‌ها به زندان بروند و کار توانبخشی روان‌شناسی را با زندانیان افراطی انجام دهند. افسر مربوطه شایعه کرد که آن‌ها جاسوس آمریکا هستند و معلومات را منتقل می‌کنند و آن‌ها را تهدیدی علیه امنیت ملی معرفی کرد. این منجر به هفت ماه نزاع قانونی و اداری شد. وقتی اجازه یافتند به کار در زندان برگردند، سفارتی که قرار بود پروژه آن‌ها را تمويل کند، از این کار منصرف شد.

منبع تهدیدات می‌تواند همچنین بیش از یک دولت باشد، خصوصاً در مواردی که صلح‌سازان آواره در کشوری دیگر زندگی می‌کنند. وقتی آخرین جنگ یمن آغاز شد، مونا لقمان سعی کرد مردم را از بسیج جوانان برای تبدیل آن‌ها به جنگجویان منع کند، و خود را در معرض ریسک گروه‌های مسلح قرار داد. او برای امنیت خود به مصر نقل مکان کرد. در آن زمان او به‌عنوان مدافع حقوق بشر یا صلح‌ساز به رسمیت شناخته نشده بود، فقط فعال خیریه محسوب می‌شد. اما خودش می‌گوید که در واقع یک زن صلح‌ساز بود: او به جابجایی مردم از مناطق خطرناک کمک می‌کرد و برای ایجاد مناطق امن با تمام طرف‌ها صحبت می‌کرد. زمانی که بیرون از یمن زندگی می‌کرد، دولت یمن او را به‌عنوان تهدید شناسایی کرد چرا که همه جا سفر می‌کرد و از صلح حمایت و با خشونت از

۲۹ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۳۰ مایکل فورست، «گزارش گزارشگر ویژه در زمینه وضعیت مدافعان حقوق بشر در ماموریت خود به استرالیا»، شورای حقوق بشر، نشست سی‌وهفتم، ۲۶ فبروری-۲۳ مارچ ۲۰۱۸:

A/HRC/37/51/Add.3، <http://digitallibrary.un.org/record/1662890?ln=en>.

۳۱ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۳۲ همان منبع.

سوی طرفین مخالف بود. سپس دولت یمن حقوق برخی دارندگان پاسپورت را محدود کرد و وضعیت اقامت بسیاری از یمنی‌های ساکن مصر را تهدید کرد. موقع بازگشت او از نشست صلحی در ژنو، مقامات مصری بنا به درخواست سفارت یمن، و به نظر خودش به ظن این‌که او درباره حقوق بشر در مصر کار می‌کند، از ورود او جلوگیری کردند. اگر شبکه او بسیج نمی‌شد و او را سریعاً به لبنان منتقل نمی‌کرد، بازداشتش می‌کردند. در آن‌جا او توانست از روابط خود استفاده کند و وضعیت اقامت خود را اعاده کند.

در بسیاری از مکان‌ها، خط روشنی بین نهادهای دولتی و گروه‌های مسلح غیردولتی وجود ندارد، خصوصاً در مورد قاچاق مواد مخدر و انسان که عامل تشکیل پیوندهای فسادآلودی می‌شود. رودینا کولاکو می‌گوید که به‌عنوان زنان صلح‌ساز، «ما با قاچاق انسان، جرائم جنسی، و قاچاق مواد مخدر سر و کار داریم. ما در تلاش برای محافظت از زنان، در معرض مواجهه با مردان بدرفتار و مجرم قرار داریم که به‌خاطر وجود فساد اغلب با چند تن از مقامات ارتباط دارند و این کار ما را دشوار می‌کند»^{۳۴} زن‌کشی و سر به‌نیست‌سازی پدیده‌های رایجی در مکزیک هستند و اغلب پلیس مرتکب آن‌ها می‌شود یا اجازه ارتکاب را می‌دهد. کسانی که دنبال عدالت برای قربانیان و تغییر ساختاری برای پیشگیری از خشونت‌های آتی هستند، تهدید می‌شوند. گاهی از سوی بازیگرانی که عضو همان نهادهایی هستند که قرار است برای محافظت به آن‌ها مراجعه کنند. از نیجریه تا فیلیپین تا آمریکا، پلیس و ارتش اغلب منبع حفاظت نیستند بلکه برعکس منشاء ناامنی برای همه یا بخش‌هایی از جامعه هستند. این اگر خودش ریشه مشکل نباشد، می‌تواند جریان کارها را بغرنج کند.

وقتی صلح (سازی) برچسپ می‌خورد

در جاهایی که هیچ منازعه اعلام‌شده‌ای نیست، صلح‌سازان با چالشی اضافی مواجه‌اند. جستجوی صلح ممکن است به‌عنوان یک حرفه معتبر محسوب نشود و امنیت ممکن است تنها در اختیار بازیگران دولتی باشد. قدیم درباره اثر این موضوع بر کارش در پاکستان این‌گونه توضیح می‌دهد:

در کشورهایی مثل کشور ما که دولت می‌گوید هیچ جنگی وجود ندارد، آن را وضعیت «نظم و قانون» می‌خوانند و فقط نهادهای امنیتی این مسائل را در کنترل دارند. اگر خودم را یک صلح‌ساز بنامم، احساس تهدید می‌کنم. دولت باید اشکال متفاوت منازعه و نیز نقش زنان صلح‌ساز را به رسمیت بشناسد. ما از سوی ادارات امنیتی بیشتر تهدید می‌شویم چون دولت همه قدرت را در اختیار نهادهای امنیتی قرار داده تا هرکسی را که در حوزه پیشگیری از افراط‌گرایی خشونت‌آمیز کار می‌کند کنترل و سرکوب کنند.^{۳۵}

تصور اشتباه و فقدان آگاهی از صلح و صلح‌سازی، پدیده‌ای است هم از بالا-به-پایین و هم پایین-به-بالا. به گفته شهرزاد مغربی، «گاهی نمی‌توانیم از یک چارچوب بین‌المللی یا حتی از کلمه صلح استفاده کنیم».^{۳۶}

با آن‌که زنان به شکل انفرادی ممکن است در اجتماع خودشان به‌خوبی شناخته شده باشند، این شناخت ندرتاً تحت عنوان «صلح‌ساز» است. همان‌طور که یکی از زنان صلح‌ساز هندی فعال در جامو و کشمیر می‌گوید، «اجتماعات محلی اصلاً نمی‌دانند که صلح‌ساز کیست ... مرا به‌عنوان یک کنشگر می‌بینند. هند هرگز اسمی از صلح به میان نمی‌آورد» در همسایگی او دکتر مریم شکیلا از اعضای سابق کابینه مالدیو و رئیس انجمن زنان آدو^{۳۷} می‌گوید،

نمی‌توان فرض کرد که در غیاب تسلیحات، صلح برقرار شده است. منازعه را بر مبنای حضور اسلحه نمی‌توان تعریف کرد. در مالدیو، نفوذ اندیشه رادیکال، تفرقه‌های اجتماعی و آشوب سیاسی مرگبار، راه خشونت، آزار، جنایات، قاچاق انسان، و مشکلات اجتماعی بسیار جدی را باز کرده است. نیازی شدید به ایجاد موازنه و آفرینش صلح وجود دارد. با این حال، از ترس برچسپ‌های منفی و اتهامات ناروا، عده اندکی جرات می‌کنند خودشان را صلح‌ساز بنامند. من در مجامع مختلفی برای صلح کار کرده‌ام و همیشه محتاط و با ملاحظه بوده‌ام، اما تا همین اواخر، هرگز خودم را صلح‌ساز نمی‌نامیدم. ما باید این را بپذیریم که مالدیو در این زمان به صلح‌سازی نیاز دارد و زنان همچون گول‌هایی نجیب که توانایی ایجاد تحول لازم را دارند، می‌توانند نقش برجسته و مهمی بازی کنند.^{۳۸}

۳۴ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۳۵ همان منبع.

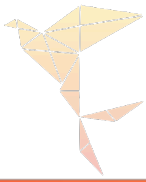
۳۶ مشاورات، انجمن کاکس «به سمت صلح همه‌شمول»، جولای ۲۰۱۹.

۳۸ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

در شرایط پسمنازعه که یک طرف غلبه کرده باشد و هیچ توافق سیاسی‌ای وجود نداشته باشد، صلح‌سازی ممکن است در معرض برچسپزنی باشد و مشروعیت آن زیر سوال برود. طی جنگ سریلانکا، هردو طرف می‌خواستند با زنان صلح‌ساز گفتگو کنند. در سال ۲۰۰۹، پس از آن‌که دولت «جنگ را بُرد»، حس کرد موضعش از سوی صلح‌سازانی که بحث تقسیم قدرت را پیش می‌کشیدند تهدید می‌شود. حتی مدافعان حقوق بشر این سوال را مطرح می‌کردند که زنان صلح‌ساز چه‌طور می‌توانند با گروه «ببرهای آزادیخواه تامیل ایلام» صحبت کنند. در ۲۰۱۴، ویساکا دارماداسا، مادر یک سرباز ناپدیدشده و موسس انجمن زنان متاثر از جنگ (AWAW) تهدید به قتل شد. او می‌گوید، «برای کسانی که طور دیگری صلح می‌کنند، ما تهدیدآمیز هستیم».^{۳۹}

«اگر خودم را یک صلح‌ساز بنامم، احساس تهدید می‌کنم».

— مسرت قدیم، صندوق دانش‌آموختگان پیمان، پاکستان

محافظت از زنان صلح‌ساز در پالیسی و عمل

همان‌طور که بحث شد، زنان صلح‌ساز با تهدیدات متعدد پیچیده، و جنسیتی علیه ایمنی و امنیت خود مواجه هستند. تهدیدات می‌تواند ماهیت جسمی، عاطفی، سیاسی، اقتصادی، یا معنوی داشته باشد و در سطح شخصی، سازمانی یا محیطی، هم به صورت آنلاین و آفلاین رخ دهد. منبع تهدیدات اغلب نامعلوم است، و ممکن است همزمان از طرف چندین بازیگر باشد. بازیگران دولتی و غیردولتی به یک سان می‌توانند از طریق شیوه‌هایی که زنان صلح‌ساز را مشارکت می‌دهند یا نادیده می‌گیرند، به‌طور غیرعمدی و سهوی به زنان صلح‌ساز آسیب بزنند.

باوجود ۲۰ سال پالیسی‌سازی، عملکرد، و شواهد تاثیر، هنوز شکافی عمیق در به‌رسمیت‌شناسی، حمایت، و حفاظت از زنان صلح‌ساز وجود دارد.^{۴۰} در سال ۲۰۱۹، شورای امنیت سازمان ملل در قطعنامه ۲۴۹۳ به این مسائل اذعان کرد. این قطعنامه:

قویا کشورهای عضو را تشویق می‌کند که محیط‌های ایمن و قانونی برای جامعه مدنی ایجاد کنند، از جمله برای رهبران زن محلی رسمی و غیررسمی، زنان صلح‌ساز، بازیگران سیاسی و کسانی که محافظ و مروج حقوق بشر هستند، تا آن‌ها بتوانند کار خود را به‌طور مستقل و بدون مداخله بی‌مورد انجام دهند، از جمله در مواقع منازعه مسلحانه، و برای مقابله با تهدیدات، آزار، خشونت و نفرت‌پراکنی علیه آنان.^{۴۱}

اطمینان از پابندی به این تعهد امری ضروری است. دولت‌هایی که در پی حمایت از زنان صلح‌ساز و کار آن‌ها هستند باید رویکردهای سازگار با اصل «آسیب نزن/Do No Harm» اتخاذ کنند. همه دولت‌ها مسئولیت اصلی حفاظت از تمام افراد در حوزه قضایی خودشان را به عهده دارند. آن‌ها در اجرای تعهدات قانونی خود برای تامین امنیت و حفاظت علیه نقض حقوق بشر و سوءرفتارهای بازیگران دولتی و غیردولتی، از جمله خشونت جنسی و جنسیتی، باید دقت عمل لازم در حقوق بین‌الملل بشردوستانه را داشته باشند.^{۴۲} بخش‌های ذیل، خلاصه‌ای از تحلیل ما را درباره پالیسی‌ها و شیوه‌های عمل موجود برای محافظت از زنان صلح‌ساز ارائه می‌کند، شکاف‌ها و فرصت‌ها را معرفی می‌کند، و در بخش آخر این رساله، منطق راهنمای عملی را توضیح می‌دهد.

ایجاد یک تور ایمنی حقوقی و سیاسی

غیر از اشاره مختصر فوق در بند ۶ قطعنامه ۲۴۹۳ شورای امنیت سازمان ملل، هیچ ذکری از صلح‌سازان یا نیازشان به حفاظت در مکانیسم‌های بین‌المللی و حقوقی وجود ندارد. هیچ رهنمود بین‌المللی برای محافظت از زنان صلح‌ساز به‌صورت یک گروه وجود ندارد. جنیفر فریمن می‌گوید درحالی که «زنان مدافع حقوق بشر، تهدیدات، چارچوب‌های پالیسی، و مکانیسم‌های واکنش عملی فوری را به‌خوبی مستند کرده‌اند؛ کار آن‌ها علنی است و در معرض برخی ریسک‌ها و راه‌حل‌ها قرار دارد. [اما] درباره زنان صلح‌ساز، تحقیقات آنچنانی یا یک تعریف مشترک وجود ندارد».^{۴۳} رهنمودهای موجود^{۴۴} برای زنان مدافع حقوق بشر ممکن است کاملاً برای زنان صلح‌ساز تطبیق یا سازگار نشده باشد یا در دسترس شان نباشد.

درحالی که زنان صلح‌ساز همچنین ممکن است به‌عنوان زنان مدافع حقوق بشر شناخته شوند و حقوق بشر را ترویج کنند، درعین حال با توجه به ماهیت کارشان تمایزات مهمی بین آن‌ها وجود دارد. فریمن می‌افزاید، «یک تمایز کلیدی این است که زنان مدافع حقوق بشر به مرتکبان خشونت اعتراض می‌کنند و دنبال پاسخگویی هستند اما زنان صلح‌ساز، ناقضان حقوق بشر را جستجو و برای یک آینده مشترک همکاری می‌کنند. وقتی پای ریسک و پاسخ در میان باشد، این یعنی چیزی که به یکی کمک می‌کند می‌تواند به دیگری آسیب بزند».^{۴۵}

در چارچوب حقوق بین‌الملل، برای حفاظت از مدافعان حقوق بشر، اعلامیه سازمان ملل درباره مدافعان حقوق بشر، رهنمودهای اتحادیه اروپا برای مدافعان

۴۰ این ابتکار بخشی از کمپین She Builds Peace («او صلح می‌سازد») از سوی ICAN و WASL و فراخوان برای ایستادن در کنار زنان صلح‌ساز است. هدف ما این است که اطمینان حاصل کنیم زنان صلح‌ساز در امنیت و محافظت شده هستند، و این‌که دولت‌ها به تعهدات خود برای شمول آنان در تصمیمات صلح و امنیت عمل می‌کنند، و این‌که از زنان صلح‌ساز قدردانی می‌شود و برای ادامه کار حیاتی آنان منابع لازم در اختیارشان قرار می‌گیرد.

۴۱ شورای امنیت سازمان ملل، قطعنامه ۲۴۹۳ شورای امنیت (۲۰۱۹) [تایید مجدد تعهد به زنان، صلح و امنیت]، ۲۹ اکتبر ۲۰۱۹، ۲۴۹۳/S/RES (۲۰۰۰)، قابل دسترسی از: [https://undocs.org/en/S/RES/2493\(2019\)](https://undocs.org/en/S/RES/2493(2019))

۴۲ رای دسترسی به بحث مرتبط درباره «حقوق بین‌الملل بشردوستانه» و «مسئولیت حفاظت» رجوع کنید به راهنمای صلیب سرخ استرالیا: [https://www.redcross.org.au/getmedia/d0338aa5-27c9-4de9-92ce-45e4c8f4d825/IHL-R2P-responsibility-to-protect.pdf.aspx#:~:text=The%20Responsibility%20to%20Protect%20\(R2P,cleansing%20and%20crimes%20against%20humanity](https://www.redcross.org.au/getmedia/d0338aa5-27c9-4de9-92ce-45e4c8f4d825/IHL-R2P-responsibility-to-protect.pdf.aspx#:~:text=The%20Responsibility%20to%20Protect%20(R2P,cleansing%20and%20crimes%20against%20humanity)

۴۳ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۴۴ مثلاً پالیسی حمایت بریتانیا از مدافعان حقوق بشر: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/819299/UK-Support-for-Human-Rights-Defenders.pdf

و (رهنمودهای سازمان امنیت و همکاری اروپا برای محافظت از مدافعان حقوق بشر):

<https://www.osce.org/files/f/documents/c/1/119633.pdf>

۴۵ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

حقوق بشر،^{۴۶} و مکانیسم‌های حقوقیِ موردی وجود دارد. اما این‌ها صریحاً صلح‌سازان را پوشش نمی‌دهند، و میزان پاسخگویی آن‌ها به موضوع جنسیت هم متفاوت است. به‌علاوه، فقدان راهنمای عملی برای تطبیق و انفاذ استراتژی‌ها و رهنمودهای موجود، مانعی علیه اقدام برای حفاظت از زنان صلح‌ساز است.

این شکاف‌های بین‌المللی در سطح ملی هم بازتاب یافته است. در بسیاری از کشورها، قوانین زنان، صلح و امنیت^{۴۷} — از جمله اولویت‌بخشی به حفاظت زنان صلح‌ساز — یا وجود ندارد یا اگر وجود دارد، هیچ بودجه، نقشهٔ تطبیق، مکانیسم پاسخگویی یا ابزارهای نظارت مرتبگی وجود ندارد.

غیرعملی و مخرب بودن قوانین ضدتروریسم

کثرت قوانین ضدتروریسم، خصوصاً در مورد «حمایت مادی» از سازمان‌های تروریستی خارجی شناسایی شده از سوی آمریکا، تهدیدی کلیدی علیه زنان صلح‌ساز و دیگرانی است که در صلح‌سازی و میانجی‌گری شرکت می‌کنند.^{۴۸} این قوانین و دیگر مقررات امنیتی، مانع کار زنان صلح‌ساز می‌شوند چون مشارکت با برخی ذی‌نفعان یا طرف‌های منازعه را جرم محسوب می‌کنند. گستردگی ممنوعیت حمایت مادی در چارچوب ضدتروریسم آمریکا باعث شده که حتی گفتگو با افرادی که احتمالاً با سازمان‌های تروریستی خارجی ارتباط دارند، از جمله مراجعت‌کنندگانی که ممکن است برخلاف ارادهٔ خود رپوده شده و تحت تعلیم قرار گرفته‌اند، برای بسیاری از زنان صلح‌ساز اگر نه غیرممکن ولی ممنوع باشد.^{۴۹}

برای آن‌هایی که تمویل دولتی دریافت می‌کنند، شرایطی غیرممکن ایجاد می‌شود. در مورد ویساکا دارماداسا در سریلانکا، الزامات نابه‌جا در مفاد قرارداد باعث شد که یک پروژه تمویل شده از سوی آژانس توسعه بین‌المللی آمریکا (DIASU) را معلق کند، چون او نمی‌توانست و نمی‌خواست گواهی کند که هر قهوه‌خانه‌ای که در جاده‌های بین‌شهری توقف می‌کرد هیچ رابطه‌ای با بیره‌های تأمیل ندارد.^{۵۰}

ناتوانی در تمویل و مشارکت در ابتکاراتی چون ابتکار دارماداسا، خسارت بزرگی برای سیاست خارجی آمریکاست. طبیعتاً زنان صلح‌ساز موانع را دور می‌زنند تا تمام طرف‌ها را پای مذاکره بکشانند. رویکردهای مستقل و غیرحزبی آن‌ها و توانایی گفتگو با همه، کیفیتی ضروری در کار آن‌هاست که هم‌راستا با اصول بشردوستانه است و تحت محافظت حقوق بین‌الملل بشردوستانه قرار دارد.

«انجا مفهومی به نام صلح‌ساز بودن وجود ندارد... حتی کسانی که برای حقوق بشر کار می‌کنند، فکر می‌کنند نمی‌توانند صلح‌ساز هم باشند. شما مکانیسم‌هایی ویژه صلح‌سازان نمی‌بینید.»

— مدافع حقوق بشر و صلح‌ساز سومالیایی

۴۶ «تضمین حفاظت — رهنمودهای اتحادیهٔ اروپا دربارهٔ مدافعان حقوق بشر»، مصوب شورای اتحادیهٔ اروپا، و به‌روزشده در ۲۰۰۸، قابل دسترسی از:

http://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_guidelines_hrd_en.pdf

47 women, peace and security (WPS)

۴۸ رجوع کنید به: شبکهٔ خیریه و امنیت، ممنوعیت حمایت مادی و تأثیر آن بر نهادهای غیرانتفاعی، خلاصهٔ گزارش، جولای ۲۰۱۹.

<http://charityandsecurity.org/sites/default/files/material%20support%20issue%20brief%202019.pdf>;

و، پروگرام زنان صلح‌آفرین و کلینیک حقوق بشر بین‌الملل مدرسهٔ حقوق دانشگاه دوک، سر کیسه را سفت کردن: هزینهٔ مقابله با تمویل تروریسم برای امنیت و برابری جنسیتی، ۲۰۱۷.

۴۹ نظر دادگاه عالی ایالات متحده این است که کنگره قصد داشته تا مانع کمک به سازمان‌های تروریست خارجی شود، حتی اگر برای تسهیل مذاکرات صلح یا روندهای سازمان ملل باشد، چون این کمک‌ها در تعریف کمک مادی قرار می‌گیرند. این یافته بر بنای این اصل بود که هر نوع کمکی می‌تواند به «مشروعیت دادن» به این گروه‌ها کمک کند. برای جزئیات بیشتر دربارهٔ این حکم و تأثیر آن، رجوع کنید به: «هولدر علیه پروژهٔ حقوق بشردوستانه»، آزادی بیان جهانی، دانشگاه کلمبیا،

<http://globalfreedomofexpression.columbia.edu/cases/holder-v-humanitarian-law-project>

۵۰ مکتبهٔ ایمیلی با مولفان، سپتامبر ۲۰۱۹.

پیشگیری، تخفیف و پاسخ به تهدیدات در صحنه عمل

تقریباً تمامی ذی‌نفعان، دولت‌ها، سازمان‌های چندجانبه، و نهادهای جامعه مدنی بین‌المللی و ملی – و خود زنان صلح‌ساز محلی – فاقد سیستم‌های مناسب برای شناسایی و پاسخ به تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز هستند. در تئوری، تمام تهدیدات و حوادث امنیتی را باید جدی گرفت و به‌طور کامل بررسی کرد، و مکانیسم‌های مراجعه را با نقش‌ها، مسئولیت‌ها، و راه‌های ارتباطی روشن ایجاد کرد تا زنان صلح‌ساز امکان دسترسی به آن‌ها را داشته باشند. اما در عمل، به‌خاطر عدم شناخت و نظارت، تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز اغلب شناسایی نمی‌شوند. به‌خاطر عدم آگاهی از معماری حقوق بشر بین‌بازیگران محلی و روندهای طاقت‌فرسا، این‌گونه تهدیدات به‌عنوان نقض حقوق بشر گزارش نمی‌شوند. وقتی مخاطرات تشدید می‌شود، برقراری مکانیسم‌های حفاظتی در صحنه عمل که رابطه بین حکومت و متحدان چندجانبه و زنان صلح‌ساز را تقویت و از آن بهره‌برداری کند، عنصری کلیدی است. اما زنان صلح‌ساز و سازمان‌های آن‌ها اغلب فاقد مهارت‌ها یا منابع لازم برای ارزیابی جنسیت‌محور و همه‌جانبه از ریسک موجود هستند. آن‌ها به ریسک کردن بسیار فراتر از آنچه بازیگران دیگر هرگز فکرش را بکنند عادت دارند. بازیگران محلی، برخلاف هم‌تایان بین‌المللی خود، عمدتاً بدون پروتکل‌ها و پلان‌های امنیتی کار می‌کنند. برای تشویق زنان صلح‌ساز به اولویت‌دادن به حفاظت خودشان، حمایت فنی، مالی و ضابطه‌مند امری حیاتی است.

حتی فدراسیون بین‌المللی صلیب سرخ و هلال احمر، جنبش عظیمی که به گروه‌های محلی و خصوصاً جوانان هدف و فرصتی برای انجام کاری مثبت برای اجتماع خودشان می‌دهد، با تضعیف معیارهای محافظت از غیرنظامیان در محیط‌های بحران‌زده دست و پنجه نرم می‌کند. بنا به گفته دکتر امجد سلیم، مدیر تیم «حفاظت، شمول و مشارکت» در فدراسیون صلیب سرخ، گرچه آن‌ها برای دسترسی بشردوستانه با گروه‌ها و ذی‌نفعان متفاوتی اعتمادسازی کرده‌اند، به خودشان صلح‌ساز نمی‌گویند چون صلح‌سازی به‌عنوان امری سیاسی دیده می‌شود و آن‌ها به اصول بشردوستانه بی‌طرفی و خنثی بودن مقید هستند.^{۵۱}

اما فعالان امور بشردوستانه در صلیب سرخ و هلال احمر دیگر در برابر حملات مصون نیستند. طی ده سال گذشته، ۱۵۰ داوطلب در جنگ کشته شدند.^{۵۲} به گفته نراقی آندرلینی، «صلح به امر نظامی بدل شده است. در صحنه عمل استفاده از برچسب‌ها می‌تواند خطرناک باشد، برای همین شما از هیچ اصطلاح یا عبارتی که برای انجام این کار لازم باشد استفاده نمی‌کنید، با این حال صلح‌سازان نیازمند به رسمیت شناخته شدن هستند».^{۵۳}

وقتی کار زنان صلح‌ساز را تجلیل و علنی می‌کنید، باید مراقب باشید که به آن‌ها صدمه نزنید. پیش‌نویس مطالب را با آن‌ها به اشتراک بگذارید، قبل از انتشار تایید صریح کسب کنید، و درباره ارتباط دادن سازمان خود به آن‌ها و کارشان، تحلیل ریسک در مورد آن‌ها انجام دهید. نشان‌دادن قدردانی از آن‌ها و کارشان به‌عنوان یک گروه و ستونی حیاتی برای جامعه، خصوصاً جوامع تفرقه‌زده، راهی برای تجلیل از زنان صلح‌ساز، بدون به خطر انداختن آن‌هاست.

۵۱ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فروری ۲۰۲۰.

۵۲ همان منبع.

۵۳ همان منبع.

امنیت در میز صلح و فضاهای بین‌المللی

روندهای صلح در دیپلماسی رسمی، شامل پیشگیری منازعه، مذاکره، میانجی‌گری، و بازسازی پس از جنگ، اصولاً هنوز به دست میانجی‌گران، دولت‌ها، و گروه‌های مسلح و بدون به رسمیت‌شناسی جامعه مدنی و ذی‌نفعان صلح طراحی می‌شود. زنان صلح‌ساز نماینده گروه‌های خود هستند و تخصص و معلومات حیاتی را برای ذی‌نفعان دیگر بر میز مذاکره می‌آورند. واردکردن زنان صلح‌ساز در روندهای صلح و دیگر فضاهای بین‌المللی موجب بهبود صلح و امنیت بین‌المللی می‌شود، به کار آن‌ها به نحو مقتضی رسمیت می‌بخشد، و به نگرانی‌ها و اولویت‌های آنان اهمیت می‌دهد.

زنان صلح‌سازی که فرصت شرکت در فضاهای بین‌المللی را پیدا می‌کنند، مثلاً در روندهای صلح به رهبری سازمان ملل یا جلسات تشریحی شورای امنیت سازمان ملل، معمولاً بدون آن‌که پیشینه مقامات بلندپایه‌ای که قرار است با آن‌ها گفتگو کنند را دریافت کنند، یا رهنمودهای متعارف برای گفتگو یا فرصت بررسی ریسک‌های مرتبط به آن‌ها داده شود، وارد این فضاها می‌شوند. مونا لقمان که قبلاً در شورای امنیت سازمان ملل گزارش داده است، می‌گوید، «افراد از زنان صلح‌ساز معلومات استخراج می‌کنند، اما بعد برخی از زنان صلح‌ساز» اگر موقع سخنرانی علنی به دعوت نهادهای کیف و قلم به دست، از خط مشی آن‌ها پیروی نکنند، «مشاغل خود را از دست می‌دهند یا تمویل نمی‌شوند». ^{۵۴} نهاد دعوت‌کننده به هر گفتگویی باید مسئولیت ایمنی صلح‌سازان را به عهده بگیرد و در طراحی روند کار و پلان‌های محافظتی ضروری مشارکت کند.

همه شرکت‌کنندگان گفتگوهای صلح یا نشست‌های بین‌المللی، از جمله زنان صلح‌ساز، باید بر مبنای ارزیابی ریسک امنیتی، تحت تدابیر امنیتی مناسب قرار گرفته باشند. شارلوت آیزاکسون مشاور جنسیت در سرویس اقدام خارجی اروپا ^{۵۵} می‌گوید، «مطابق تحقیقات، در مقایسه با شمول زنان، امنیت زنان شاخص بهتری برای پایداری است. ما باید فقدان امنیت برای زنان صلح‌ساز را با این واقعیت مقایسه کنیم که بازیگران و منافع دیگر تقریباً هر گونه امنیتی بخواهند می‌توانند داشته باشند». ^{۵۶} بحث ما این است که در دنیایی که سالانه حدود ۲۸۰ میلیارد دلار برای امنیت خصوصی خرج می‌شود، ^{۵۷} بخشی از این باید از سوی دولت‌ها برای نیازهای امنیتی زنان صلح‌ساز تخصیص داده شود تا آن‌ها هم بتوانند در تصمیم‌گیری صلح و امنیت شرکت کنند، هم وقتی سفر می‌کنند تا دانش و تخصص ارزشمندشان را — که تقریباً همیشه بدون مزد است — عرضه کنند، و هم وقتی در سطح محلی فعالیت می‌کنند. ^{۵۸}

سرانجام دقت فراوان برای آسیب‌زدن، خصوصاً این‌جا حائز اهمیت است، چون غفلت‌های ظاهراً جزئی، مثلاً انتشار معلومات تماس شخصی بدون اجازه، می‌تواند ریسک فاحشی برای صلح‌سازان ایجاد کند، هم وقتی در خارج هستند و وقتی که به خانه برمی‌گردند. ضمناً وضعیت ویزا، مثلاً محدودکردن شعاع حرکت به سازمان ملل و محیط اطراف، می‌تواند امکان ملاقات با حامیان و مسافرت را وقتی که در خطر باشند از بین ببرد. برگزارکنندگان و میزبانان وظیفه دارند که زنان صلح‌ساز را در تمام دوره مشارکت‌شان در خارج همراهی کنند، و آن‌ها را در انتشار نتایج روندهای صلح و رویدادهای بین‌المللی وقتی به خانه برمی‌گردند، حمایت کنند.

وقتی کمک و تغییر مکان اضطراری ضروری است

زنان صلح‌ساز اغلب با چنان تهدیداتی روبرو می‌شوند که دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی سعی می‌کنند از آن‌ها در جوامع خودشان محافظت کنند. در چنین مواردی، ممکن است آن‌ها نیازمند تغییر مکان باشند، خواه در داخل کشور یا بیرون از کشورشان.

متأسفانه برای بسیاری از زنان صلح‌ساز به خاطر الزامات مالی و ویزا تقریباً غیرممکن است که موقتا تغییر مکان دهند و برای همین همان‌طور که یک صلح‌ساز سومالیایی و زن مدافع حقوق بشر که مجبور شد برای نجات جان‌ش ابتدا به اوگاندا و بعد به اروپا فرار کند، می‌گوید، «تنها گزینه دیگر پناهنده شدن است». اما درخواست پناهندگی برای بسیاری از آن‌ها شکست بزرگی محسوب می‌شود چون همان‌طور که این صلح‌ساز سومالیایی می‌گوید، «رویای من این است که به مردم خودم کمک برسانم و صلح ایجاد کنم». ^{۵۹}

گرچه زنان صلح‌ساز واجد شرایط دریافت برخی پروگرام‌ها و گرت‌های اضطراری هستند که، معمولاً تحت لوای زنان مدافع حقوق بشر، برای کمک به تسهیل جابه‌جایی افراد وجود دارد، به لحاظ وسعت و مقیاس کار بسیار محدود هستند. مثلاً نوبت گرت‌های اضطراری ممکن است فقط هر ۳-۴ ماه رخ دهد و روند اعطای آن‌ها اغلب بسیار طولانی می‌شود. پروگرام‌ها فقط برای افرادی که در خطر هستند امکان جابه‌جایی فراهم می‌کنند، بدون هیچ تدارکاتی

۵۴ «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۵۶ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

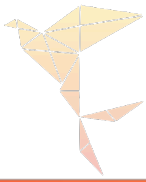
۵۷ کلر پراوست، «صنعت نابرابری: چرا دنیا وسواس امنیت خصوصی دارد»، گاردین، ۱۲ می، ۲۰۱۷.

<https://www.theguardian.com/inequality/2017/may/12/industry-of-inequality-why-world-is-obsessed-with-private-security>

۵۸ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۵۹ همان منبع.

برای همراهی افراد خانواده یا شریک زندگی، یا در نظر گرفتن همکاری که ممکن است به خاطر ارتباطشان در خطر باشند. پروگرام‌های موجود همچنین عمدتاً بر تهدیدات جسمی و شاید سیاسی و نیازهای حفاظتی تمرکز دارند، و از ابعاد عاطفی، اقتصادی و معنوی غفلت می‌کنند. همان‌طور که صلح‌ساز سومالیایی می‌گوید، «اولین چیزی که نیاز دارید حمایت روانی است، که معمولاً ارائه نمی‌شود».^{۶۰}

کارشناسان و حامیانی که این پروگرام‌ها را اجرا می‌کنند به محدودیت‌های خودشان آگاهند و تلاش می‌کند پاسخ جامع‌تری بدهند. بنا به گفته «مدافعان آفریقا»، «تغییر مکان آخرین چاره محسوب می‌شود، وقتی هیچ کدام از سیستم‌های حمایتی در کشور نتوانسته‌اند از یک مدافع حقوق بشر حفاظت کنند. ما اطمینان حاصل می‌کنیم که افراد یا گروه‌های مدافع حقوق بشر امن هستند اما خاموش نیستند. مکانیسم حمایتی ما متنوع است و شامل مراقبت روانی، حمایت خانوادگی، کمک حقوقی، اعطای بورسیه تحصیلی یا کارآموزی و حمایت آموزشی می‌شود».^{۶۱} در واقع صلح‌سازی از راه دور، گرچه غیرممکن نیست، چالشی عظیم است و ممکن است به معنای پایان فعالیت محلی برای زنان صلح‌ساز در تبعید باشد.

« ما باید فقدان امنیت برای زنان صلح‌ساز را با این واقعیت مقایسه کنیم که بازیگران و منافع دیگر تقریباً هر گونه امنیتی بخواهند می‌توانند داشته باشند».

— شارلوت آیزاکسون، مشاور جنسیت،
سرویس اقدام خارجه اروپا

۶۰ مشاورات، «محافظت از زنان صلح‌ساز» کارگاه تبادل راه‌حل‌های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

۶۱ همان منبع.

نتیجه گیری ها و توصیه ها

زنان صلح ساز در جوامع محلی خودشان در سخت ترین محیط های جنگ زده و تحت مخاطرات شخصی و مسلکی، برای ایجاد صلح، عدالت، و امنیت کار می کنند. کار آن ها ذاتاً خطرناک است چون جریان های ریشه دار قدرت را به چالش می کشند و با اختلافات سر و کار دارند. آن ها بین گروه های درگیر پل های ارتباطی می سازند و بین همه ذی نفعان، از جمله بازیگران خشونت در چندین جبهه، اعتماد و اعتبار ایجاد می کنند؛ داشتن روابط می تواند به حفاظت از زنان صلح ساز کمک کند، اما همچنین می تواند آن ها و کارشان را مستقیم یا غیرمستقیم به خطر بیندازد. زنان صلح ساز در نتیجه نقش حیاتی خود به عنوان پل های ارتباطی، اغلب اولین افرادی هستند که مورد هدف طرف هایی که می خواهند جنگ را ادامه دهند قرار می گیرند. روزا امیلیا سالامانکا تجربه ای دست اول را از این جریان ها در کلمبیا دارد:

ما باید یاد بگیریم چگونه با هم زندگی کنید، و در چنین جامعه دوقطبی ای موضوع اصلی این است که مردم را از این واقعیت آگاه کرد. این بستری پیچیده است؛ ما می دانیم که یک توافق صلح داریم، اما برخی می گویند که صلح بین ما تفرقه انداخته، برخی دارند متحد می شوند تا جلوی هرگونه تغییری را بگیرند. به عبارت دیگر، آن هایی که درگیر جنگ هستند، با هم متحد می شوند تا آن چه را که زنان صلح ساز برای کسب صلح انجام می دهند خنثی کنند.^{۶۲}

توصیه های ذیل، راهنمایی عملی را برای دولت های و سازمان های چندجانبه فراهم می کند تا با کاستن ریسک، پیشگیری از تهدیدات علیه زنان صلح ساز و کارشان، و پاسخ موثر برای محافظت از آن ها، به ایمنی زنان صلح ساز کمک کنند.

برای تسهیل درک و تطبیق کار، این راهنما در چهار بخش سازمان دهی شده است و نشان می دهد چه باید کرد و پیشنهادات مشخصی درباره چگونگی انجام آن ها ارائه می دهد. هر مجموعه از راهنمایی ها به شاخه ها، دپارتمنت ها، آژانس ها، و واحدهای مختلف دولت ها و سازمان های چندجانبه مربوط می شود. توصیه های ذیل طوری طراحی شده است که برای عملیاتی شدن به قدر کافی اختصاصی باشند و در عین حال آن قدر کلی باشند تا از سوی نهادهای متفاوت قابل استفاده باشند.

۱) ایجاد تور ایمنی حقوقی و سیاسی برای زنان صلح ساز، به رفع شکاف ها در فرهنگ و سیاست گذاری بین المللی، ملی و سازمانی که موجب آسیب پذیری زنان می شود می پردازد.

۲) پیشگیری، تخفیف و پاسخ به تهدیدات علیه زنان صلح ساز در صحنه عمل، گام هایی را برای کاهش ریسک/آمادگی برای پاسخ به تهدیدات، آزار و حملاتی که آن ها در مسیر زندگی و کار خود درون اجتماع و جوامع محلی خودشان با آن ها روبرو هستند، برمی شمارد.

۳) امنیت برای زنان صلح ساز در میز صلح و فضاهای بین المللی، به مسائل ویژه زنان صلح ساز و نیازهای آنان می پردازد تا از مشارکت امن آن ها در رویدادهای بین المللی از قبیل جلسات تشریحی و مذاکرات صلح اطمینان حاصل شود.

۴) وقتی کمک و تغییر مکان اضطراری برای زنان صلح ساز ضروری است، به اقدامات لازم برای تسهیل کمک و تغییر مکان اضطراری برای زنان صلح ساز، به نحو مقتضی، در موارد تهدیدات جدی اشاره می کند.

۶۲ مشاورات، «محافظت از زنان صلح ساز» کارگاه تبادل راه حل های جهانی، لندن، فبروری ۲۰۲۰.

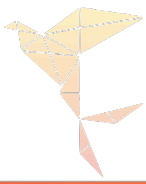
چگونه باید انجام داد	چه باید کرد
<ul style="list-style-type: none"> ● به رسمیت‌شناسی و ایمنی زنان صلح‌ساز را صریحاً در ماموریت‌های ویژه جنسیت و «زنان و صلح و امنیت» بگنجانید، و در صورت امکان، در ماموریت وزارتخانه‌های دولتی و هیئت‌های خارجی و چندجانبه بگنجانید: ● در صورت فقدان، داخل همه نهادهای دولتی و چندجانبه‌های ویژه زنان و صلح و امنیت تشکیل دهید تا این ماموریت را اجرا کنند. ● نقش و منابع قانون‌های ویژه زنان، صلح و امنیت و جنسیت را تقویت کنید. ● با زنان صلح‌ساز، سازمان‌های آنان، و شبکه‌های آن‌ها، مشاورات دوجانبه منظمی انجام دهید تا کارشان و ریسک‌ها و تهدیدات پیش‌روی آن‌ها را درک کنید: ● با پیروی از بهترین عملکردها، ۶۳ از شمول زنان صلح‌ساز نواحی جغرافیایی مختلف و هویت‌های متنوع از جمله نژاد، قومیت، مذهب، سن، جنسیت، گرایش جنسی، معلولیت، و سوابق اجتماعی-اقتصادی اطمینان حاصل کنید. ● با رضایت زنان صلح‌ساز، در مراسم‌ها و نشست‌هایشان حاضر شوید و فعالیت‌های آن‌ها را مشاهده کنید تا با کار آن‌ها آشنا شوید و الزامات بررسی را محقق کنید. ● برای تسهیل همکاری بین زنان مدافع حقوق بشر و زنان صلح‌ساز، از معیارهای همه‌شمول برای مشارکت در جایی که امکانش باشد اطمینان حاصل کنید و کارشان را متقابلاً تقویت کنید. 	<p>۱. با زنان صلح‌ساز روابطی متقابلاً مفید ایجاد کنید؛ شبکه‌ها می‌توانند نوعی حفاظت ایجاد کنند.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● کانال‌های ارتباطی قابل دسترس با بخش امنیتی از جمله افسران رابط محلی و متخصصان حفاظت و مکانیسم‌های مراجعه که برای زنان صلح‌ساز قابل دسترسی باشند ایجاد کرده و روند آن‌ها را تسهیل کنید. ● استانداردهای عملیاتی با امنیت حداقلی (MSOS) را به منظور ایجاد معیارهای استاندارد برای تدابیر امنیتی و اطمینان از ایمنی زنان صلح‌ساز طراحی کنید و توسعه دهید. 	<p>۲. از انکشاف پالیسی‌های بخش امنیت و پروسه‌هایی برای روشن کردن نقش‌ها و مسئولیت‌ها و تقویت مکانیسم‌های همکاری برای پاسخ به تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز حمایت کنید.</p>

<ul style="list-style-type: none"> ● تخصص زنان صلح‌ساز را در تحلیل‌های زمینه‌ای لحاظ کنید، خصوصا آن‌هایی که بر منازعه، تثبیت، پاسخ بشردوستانه، انکشاف، و پیشگیری از خشونت تمرکز دارند. ● با زنان صلح‌ساز به‌طور مشترک ارزیابی ریسک انجام دهید و استراتژی‌های کاهش منازعه را به‌طور مشترک طراحی و تطبیق کنید: ● رویکردی پاسخگو به جنسیت و بین‌بخشی اتخاذ کنید تا ریسک‌ها، نقاط ضعف، و تهدیدات را شناسایی کنید. ● استراتژی‌های هدفمندی طراحی کنید که پذیرش کار زنان صلح‌ساز را ترویج کند و از تهدیدات بکاهد. ● با بهره‌برداری از قدرت ایجاد ائتلاف، اتحاد بین زنان صلح‌ساز و ذی‌نفعان دیگر (از جمله نهادهای دولتی، سازمان‌های چندجانبه، و جامعه مدنی) را ترویج کنید تا موجب افزایش آگاهی شود و امکان پاسخ‌های مطمئن به تهدیدات را فراهم کند. ● شرکت‌های تکنولوژی را وارد کار کنید و به آن‌ها درباره تهدیدات و حملات آنلاین که زنان صلح‌ساز با آن‌ها روبه‌رو هستند آموزش دهید تا پروتکل‌های مربوط به محدودسازی، گزارش‌دهی، و در زمان مقتضی، حذف محتوای آنلاین آزاردهنده را بهبود ببخشند. 	<p>۳. به ریسک‌ها و تهدیداتی که زنان صلح‌ساز با آن‌ها مواجهند توجه کنید، و به تحلیل این افراد اولویت دهید چون آن‌ها متخصص شرایط خودشان هستند.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● حقوق و امنیت زنان صلح‌ساز را صریحا در ماموریت نهادهای حقوق بشر ملی بگنجانید و اطمینان حاصل کنید که آن‌ها این توانمندی را دارند که: <ul style="list-style-type: none"> ● مشخصا وضعیت زنان صلح‌ساز را نظارت و گزارش کنند؛ ● پاسخ دولت به تهدیدات علیه آنان را هماهنگ کنند؛ و ● به‌طور ادواری اثربخشی پاسخ دولت را ارزیابی کنند. ● به‌طور منظم با کمیته‌های حقوق بشر بین‌الملل همکاری کنید تا بر نگرانی از ایمنی زنان صلح‌ساز تاکید کنید، و تهدیدات و خشونت علیه آنان را گزارش دهید: <ul style="list-style-type: none"> ● گزارشگران ویژه سازمان ملل در زمینه «وضعیت مدافعان حقوق بشر»، «خشونت علیه زنان»، «محاکمه فراقضایی یا اعدام‌های خودسرانه»، «شکنجه»، و «پیشبرد و محافظت از حقوق بشر و آزادی‌های اساسی ضمن مبارزه با تروریسم» را تشویق کنید تا درباره ناامنی زنان صلح‌ساز به‌طور آنلاین و آفلاین گزارش دهند. ● جایی که لازم باشد، برای پالیسی‌ها و رهنمودها، پلان‌های تطبیقی طراحی کنید تا تصویب قوانین ملی را تشویق کنید و امکان تغییر در عمل فراهم شود. 	<p>۴. قوانین، پالیسی‌ها و رهنمودهای بین‌المللی و ملی موجود برای حفاظت از مدافعان حقوق بشر و زنان مدافع حقوق بشر را بازبینی کنید تا:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● صریحا زنان صلح‌ساز را هم شامل کنید؛ ● مطمئن شوید که مفاد آن‌ها پاسخگو به جنسیت باشد؛ و ● به ریسک‌های ویژه مربوط به ماهیت کار زنان صلح‌ساز رسیدگی کنید.

<ul style="list-style-type: none"> ● یک روند مشورتی همه‌شمول طراحی کنید تا با همکاری نزدیک با زنان صلح‌ساز، پالیسی‌سازان و نمایندگان مجلس، لوایح ویژه زنان، صلح و امنیت را پیش نویس کنید. ● قوانین، پالیسی‌ها و شیوه‌های مرتبط برای شناسایی نقاط ورودی کلیدی، اسناد و ذی‌نفعان کلیدی را ترسیم کنید. ● زبان نمونه برای استفاده در قوانین را شناسایی و توسعه دهید و بهترین عملکردها را برای پالیسی‌سازی و بودجه‌ریزی پاسخگو به جنسیت به اشتراک بگذارید. ● روندهای همه‌شمول و مشورتی را در قانون‌گذاری وارد کنید، از جمله جلسات تشریحی منظم برای کارکنان از سوی زنان صلح‌ساز، به‌علاوه پلان‌های تطبیق، مکانیسم‌های نظارت و الزامات گزارشگری. 	<p>۵. قوانینی را وضع کنید^{۶۴} که شیوه‌ها و پالیسی‌های «زنان، صلح و امنیت» را نهادینه کنند، از جمله مفادی برای حفاظت از زنان صلح‌ساز که شامل تخصیص منابع، نظارت، و مکانیسم‌های پاسخگویی باشد.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● با حمایت دوجانبه و درون کمیته‌های هماهنگی بین‌المللی و منطقه‌ای، اطمینان حاصل کنید که قوانین و پالیسی‌های ضدتروریسم بین‌المللی و ملی امکان صلح‌سازی و حفاظت از زنان صلح‌ساز را فراهم می‌کنند. ● با مقامات مسئول تطبیق قوانین ضدپولشویی و تمویل ضدتروریسم (AML/CTF) همکاری کنید تا با زنان صلح‌ساز، سازمان‌ها و فعالیت‌های‌شان آشنا شوند، تا مانع ایجاد محدودیت در کار آنها شده و محدودیت‌های موجود را برطرف کنند. 	<p>۶. قوانین موجود که به جرم‌شماری، ممنوعیت، یا ساکت کردن زنان صلح‌ساز و کارشان کمک می‌کنند، خصوصاً قوانین ضدتروریسم، را بازبینی کنید.</p>

^{۶۴} قانون زنان، صلح و امنیت ایالات متحده آمریکا ۲۰۱۷ اولین نمونه از این رویکرد است: <http://docs.house.gov/billsthisweek/20170925/S1141.pdf>.
 برای بحث دربارهٔ پتانسیل آن برای تبدیل شدن به یک مدل، رجوع کنید به: جمیله بیگلو و ملانی ورنیر، «با قانون زنان، صلح و امنیت، واشنگتن می‌تواند الگویی برای جهان باشد»، فارن پالیسی، جولای ۲۰۲۰: <https://foreignpolicy.com/2020/07/22/women-peace-security-act-oversight-hearing-equality>.

- زنان صلح‌ساز، خانواده‌های‌شان، همکاران‌شان، یا کارشان را تهدید نکنید.
- با محروم کردن زنان صلح‌ساز از صحنه‌های کلیدی سیاسی و پالیسی‌سازی، آن‌ها را منزوی نکنید.
- در تحلیل منازعه و ارزیابی‌های امنیتی، دیدگاه‌های زنان صلح‌ساز را نادیده نگیرید.
- خیال نکنید مکانیسم‌های حفاظتی موجود برای تامین نیازهای زنان صلح‌ساز کافی است یا این‌که زنان صلح‌ساز همان زنان مدافع حقوق بشر هستند.
- بدون انجام یک تحلیل جنسیت و ریسک با هدف ارتقای ایمنی و امنیت زنان صلح‌ساز، پالیسی‌ها و پلان‌های زنان، صلح و امنیت را اتخاذ نکنید.
- بدون قوانین حمایتی و لازم‌الاجرا، و مکانیسم‌های نظارت و پاسخگویی و منابع اختصاصی، پالیسی‌ها و پلان‌های زنان، صلح و امنیت را اتخاذ نکنید.
- کار زنان صلح‌ساز را جرم‌انگاری نکنید یا با رویه‌های قانونی و اداری ضمانت‌نشده، فعالیت آن‌ها را محدود نکنید.
- با استفاده از زنان صلح‌ساز به‌عنوان منابع استخباراتی برای مداخلات ناسازگار با رویکرد امنیت انسانی، از زنان صلح‌ساز استفاده ابزاری نکنید و کارشان را موشکافی نکنید.

پیشگیری، تخفیف و پاسخ به تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز در صحنه عمل

چه باید کرد

چگونه باید انجام داد

۷. برای مشارکت با زنان صلح‌ساز، رهنمودها و پروتکل‌های حفاظتی ایجاد کنید تا از ریسک بکاهید و امکان پاسخ به تهدیدات را در صورت بروز آن‌ها فراهم کنید.

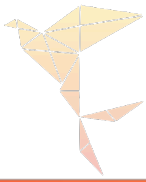
- داخل هر سازمان یا نهادی (مثلا سفارتخانه، هیئت، وزارتخانه) کانون ویژه حفاظت تعیین کنید تا در صورت بروز تهدید جدی، پاسخ‌ها را هماهنگ کند. این بسته به ساختار و نیروی انسانی سازمان می‌تواند کانون ویژه زنان، صلح و امنیت یا جنسیت، یا یک مامور امنیتی یا حفاظتی باشد.
- پیش از علنی کردن رابطه یا مشارکت با بقیه ذی‌نفعان، با مشورت زنان صلح‌ساز، ارزیابی ریسک انجام دهید.
- هنگام میزبانی از نمایندگان مهمان (مثلا اعضای شورای امنیت، یا دفتر ضدتروریسم سازمان ملل)، مراقبت ویژه‌ای به عمل آورید.
- پیش از رویدادها یا فعالیت‌ها، جزئیات محل برگزاری، همه شرکت‌کنندگان، و موضوعات را به اشتراک بگذارید.
- رازداری را محترم بشمارید، مگر آن‌که صریحا مستثنی شود.
- در صورت بروز عواقب زیان‌بار، برای ارائه حمایت تماس خود را حفظ کنید.
- زنان صلح‌ساز را از پروتکل‌ها و رهنمودهای قابل اجرا مطلع سازید و اسناد مربوطه را با آن‌ها به اشتراک بگذارید تا بدانند که باید منتظر چه چیزی باشند.

۸. در صورتی که زنان صلح‌ساز خواستار حفاظت و عدالت برای تهدیدات علیه خودشان هستند، آنان را همراهی کنید.

- به نحو مقتضی، همراهی فیزیکی به عمل آورید، از جمله میزبانی زنان صلح‌ساز در محوطه‌های سازمان (یعنی سفارتخانه، هیئت، اقامتگاه، دفتر).
- بر وضعیت تحقیقات و دادخواهی از عاملان تهدیدات نظارت کنید و زنان صلح‌ساز را از روند پیشرفت پرونده‌ها مطلع سازید.
- در صورتی که یک زن صلح‌ساز (از سوی بازیگران دولتی یا غیردولتی) بازداشت شده باشد و/یا تحت تعقیب باشد:
- بر وضع بازداشت او و رفتار با او نظارت کنید و در صورت امکان، از او و خانواده‌اش حمایت حقوقی، سیاسی، مالی، و اخلاقی به عمل آورید.
- از نزدیک بر پرونده نظارت کنید، و از رعایت حداقل تشریفات قانونی حمایت کنید و در صورت امکان برای آزادی او مذاکره کنید.
- در صورت لزوم، او و کار او را ضمانت کنید.
- تلاش‌های حفاظتی را با همه ذی‌نفعان حاضر در صحنه عمل هماهنگ کنید، از جمله: وزارتخانه‌های دولتی؛ هیئت‌های دیپلماتیک؛ سازمان‌های بشردوستانه و انکشافی؛ خوشه‌های حفاظت سازمان ملل؛ دفاتر کشوری کمیساریای عالی حقوق بشر سازمان ملل، طرزالعمل‌های ویژه و نمایندگان مهمان.
- سعی کنید یک مکانیسم اقدام مشترک، کارگروه بین اداری، یا هیئت ثابت دیگری ایجاد کنید.

<ul style="list-style-type: none"> ● نیروهای اعمال قانون از جمله پلیس محلی و قوه قضاییه را درباره نیازهای حفاظتی زنان صلح‌ساز، هم آفلاین و آنلاین، آموزش دهید، تا در ارزیابی ریسک، طراحی تدابیر امنیتی و تعقیب مجرمان از آن استفاده کنند. ● عملکردهای برتر را به اشتراک بگذارید تا پاسخ، تحقیق و تعقیب تهدیدات ویژه و رویدادهای امنیتی علیه زنان صلح‌ساز بهتر شود. ● هماهنگی بین ادارات و بین بخش‌ها را تقویت کنید تا تبادل معلومات، یادگیری، و همکاری برای حفاظت از زنان صلح‌ساز ساده‌تر شود. 	<p>۹. از ایجاد ظرفیت و توانمندی بازیگران اعمال قانون و دولت حمایت کنید تا پاسخ‌شان را به تهدیدات هماهنگ کنند و ارتقاء دهند و کارایی پاسخ را ارزیابی کنند.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● از زنان صلح‌ساز حمایت کنید تا مکانیسم‌های حفاظتی جمعی را برای افراد، خانواده‌ها، و سازمان‌ها در سطوح محلی، منطقه‌ای و ملی، شناسایی و تقویت کنند و در صورت لزوم توسعه دهند. ● از انکشاف و تامین امنیت پاسخگو به جنسیت و آموزش حفاظت برای زنان صلح‌ساز حمایت کنید، از جمله امنیت جسمی، امنیت دیجیتال، و رفاه آنان. ● انکشاف مکانیسم‌های جمعی را برای انتقال آنی معلومات دقیق تهدیدات، بین اجتماعات محلی، بازیگران امنیتی، و دیگر ذی‌نفعان مربوطه تسهیل کنید. 	<p>۱۰. از ایجاد ظرفیت و توانمندی زنان صلح‌ساز و سازمان‌های آن‌ها حمایت کنید تا ارزیابی ریسک انجام دهند، پلان‌ها و پروتکل‌های امنیتی را توسعه دهند، و تهدیدات را کاهش داده و به آن‌ها پاسخ دهند تا ایمنی و تاب‌آوری خود را افزایش دهند.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● علنا به زنان صلح‌ساز اعتبار بدهید تا کارنامه کاری آن‌ها ارتقاء یابد — البته اگر بعد از مشورت با آن‌ها و تاییدشان، این کار بی‌خطر و مفید دانسته شد. ● با رسانه‌ها روابط استراتژیک برقرار کنید و با استفاده از این روابط، دیده‌شدن و به رسمیت‌شناسی زنان صلح‌ساز را افزایش دهید. ● از آموزش ژورنالیست‌ها در گزارشگری پاسخگو به جنسیت و حساس به منازعه حمایت کنید. ● برای زنان صلح‌ساز جایزه‌هایی را پایه‌گذاری کنید و به زنان صلح‌سازی که به رسمیت‌شناخته شدن در سطح عمومی به نفع‌شان است جایزه اعطاء کنید. ● با استفاده از رویکردهای کم‌سروصدا، یا با تجلیل از آن‌ها و کارشان به‌عنوان یک گروه به‌طور کلی — با توجه به شرایط و در نظر گرفتن عدم تشدید ریسک علیه افراد — از زنان صلح‌ساز دفاع و حمایت کنید. 	<p>۱۱. زنان صلح‌ساز و کارشان را به رسمیت بشناسید و قدردانی خود را از آن‌ها نشان دهید.</p>

چه نباید کرد

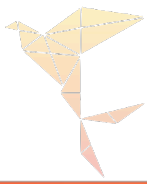
- در مورد ایمنی زنان صلح‌ساز، خانواده‌ها و یا سازمان‌های آنها، هیچ تهدید یا گزارشی را نادیده نگیرید، در مورد آن اهمال نکنید، یا آن را ایجاد نکنید.
- چون مکانیسمی برای شناسایی و گزارش رویدادهای امنیتی وجود ندارد، فرض نکنید که پس این موارد اتفاق نمی‌افتد.
- به‌طور موردی به رویدادهای امنیتی پاسخ ندهید یا از آنها غفلت نکنید؛ تحقیقات را به تاخیر نیندازید؛ معلومات مربوط به رویدادها را از زنان صلح‌ساز و افکار عمومی مضایقه نکنید.
- قبل از آن‌که ابتدا با زنان صلح‌ساز مشورت کنید، با رسانه‌ها یا دیگر ذی‌نفعان همکاری نکنید.
- خیال نکنید که زنان صلح‌ساز از توانمندی و منابع لازم برای تطبیق پروتکل‌های حفاظتی برخوردارند.
- از نیازهای حفاظتی زنان صلح‌ساز غفلت نکنید چون آن‌ها در طبقه‌بندی بازیگرانی که در چارچوب‌های موجود تعریف شده‌اند قرار ندارند.

چه باید کرد

چگونه باید انجام داد

<ul style="list-style-type: none"> ● با زنان صلح‌ساز مشورت کنید تا در تصمیم برای این که مراسم کجا، با چه کسی، و چگونه انجام خواهد شد (یعنی انتخاب محل برگزاری، انتخاب شرکت‌کنندگان، و رهنمودهای شرکت در مراسم)، از نظرات آن‌ها بهره بگیرید. ● اهداف، سابقه شرکت‌کنندگان، و رهنمودهای شرکت در مراسم را از قبل با زنان صلح‌ساز در میان بگذارید. ● با مذاکره با کشور میزبان برای اعمال حداقل مقررات محدودیت‌کننده، دسترسی به ویزاها را تسهیل کنید. ● اطمینان حاصل کنید که زنان صلح‌ساز تمهیدات امنیتی را حداقل مشابه همان امکاناتی که در اختیار بقیه راهنماها، نمایندگان یا شرکت‌کنندگان قرار گرفته، دریافت کرده‌اند: ● یک خط بودجه برای تمویل شرکت زنان صلح‌ساز اختصاص دهید. ● اگر زنان صلح‌ساز به خاطر ریسک‌های امنیتی قادر به حضور شخصی نیستند، حضور وکالتی یا مشارکت مجازی را تسهیل کنید. 	<p>۱۲. هنگام طراحی روندهای صلح، جلسات تشریحی، و دیگر رویدادهای بین‌المللی، ریسک‌ها علیه زنان صلح‌ساز را لحاظ کنید و کاهش دهید.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● با زنان صلح‌ساز، ارزیابی ریسک ویژه رویداد انجام دهید تا در رهنمودها و تدابیر امنیتی از آن استفاده شود. ● وظیفه مراقبت را به روشنی تدوین کنید و مشخص کنید که در جریان رویدادها چه کسی مسئول هر یک از وظایف است. ● ارتباطات امن را در هماهنگی با بهترین عملکردهای جاری تسهیل کنید، از جمله استفاده مقتضی از دستگاه‌ها و پلتفرم‌های رمزنگاری شده. ● با هماهنگی کارشناسان امنیتی، حمل و نقل امن را به نحو مقتضی تسهیل کنید (مثلاً خودروهای زرهی، سرویس خودروی شخصی، سرویس حمل و نقل روزانه). ● همراهی فیزیکی را به نحو مقتضی انجام دهید. 	<p>۱۳. برای حضور زنان صلح‌ساز به‌عنوان راهنما، نماینده یا شرکت‌کننده، رهنمودهای امنیتی پاسخگو به جنسیت طراحی کنید.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● برگزارکنندگان باید دستورالعمل‌های پایه‌ای را تنظیم کنند و از قبل به بحث بگذارند، و از موافقت تمام شرکت‌کنندگان مطمئن شوند. ● برگزارکنندگان و هماهنگ‌کنندگان باید مسئولیت و مکانیسم‌های پاسخگویی برای اعمال آن‌ها را داشته باشند. 	<p>۱۴. مقررات شرکت کردن در مراسم را تدوین و تطبیق کنید تا از ارتباط و رفتار محترمانه با زنان صلح‌ساز، هم آفلاین و هم آنلاین، اطمینان حاصل کنید.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● برای زنان صلح‌ساز تمویل انعطاف‌پذیر فراهم کنید تا آن‌طور که صلاح می‌دانند از آن استفاده کنند و مشارکت امن آن‌ها را تسهیل کند. ● بابت همکاری‌ها و تخصص زنان صلح‌ساز به آن‌ها پاداش دهید. 	<p>۱۵. ناامنی مالی باعث تشدید ریسک‌ها و نقاط ضعف می‌شود، پس مطمئن شوید شرکت زنان صلح‌ساز به میزان کافی تمویل شده است تا ناامنی مالی را کاهش دهید.</p>

۶۵ برای معلومات بیشتر درباره علت و نحوه شمول زنان صلح‌ساز در روندهای صلح، رجوع کنید به «راهنمای عملیاتی برای اطمینان از شرکت زنان صلح‌ساز در روندهای رسمی صلح»، اکتبر ۲۰۲۰.

۱۶. بعد از پایان مراسم، به حمایت خود از زنان صلح‌ساز و مشارکت آن‌ها ادامه دهید.

- از زنان صلح‌ساز حمایت کنید تا به جوامع محلی خودشان دربارهٔ مراسم و نتایج کارشان گزارش بدهند تا اعتبار آن‌ها تقویت شود.
- کپی‌هایی از اسناد نتایج و توافقات با ذی‌نفعان کلیدی را منتشر کنید.
- نظارت کنید تا تخلف از پروتکل‌ها را پیدا کنید، هم آفلاین و هم آنلاین، و مقررات توافق‌شده برای شرکت در مراسم را اعمال کنید.

چه نباید کرد

- بدون ارائهٔ معلومات کامل دربارهٔ شرکت‌کنندگان، اجندا، و پروتکل‌های امنیتی به زنان صلح‌ساز، آن‌ها را به فضاهای بین‌المللی دعوت نکنید.
- دربارهٔ ریسک‌هایی که زنان صلح‌ساز با آن‌ها مواجهند گمانه‌زنی نکنید و نگرانی‌های حفاظتی آنان یا اعضای خانواده یا سازمان‌های آن‌ها را نادیده نگیرید.
- معلومات تماس شخصی آن‌ها را بدون اجازهٔ خودشان به اشتراک نگذارید چون این کار، هم در خارج و هم وقتی به وطن خود برگردند، ایمنی آن‌ها را به خطر می‌اندازد.
- از زنان صلح‌ساز انتظار نداشته باشید و از آن‌ها نخواهید که کمک مالی جمع‌آوری کنند و گمان نکنید که آن‌ها به ویزا دسترسی خواهند داشت.
- زنان صلح‌ساز را بدون یک پلان پیگیری رها نکنید.

چه باید کرد

چگونه باید انجام داد

<ul style="list-style-type: none"> ● با زن صلح‌سازی که در معرض تهدید قرار دارد، به طور مشترک ارزیابی امنیتی به عمل آورید تا نیازهای ویژه او را شناسایی کنید. ● برای ایجاد امکان پاسخ سریع به تهدیدات جدی، تمویل اختصاص دهید. ● خطوط بودجه موجود را مشخص کنید و/یا تمویل داخلی مقرر کنید که بتوان برای حمایت از پاسخ مقتضی استفاده کرد. ● برای اعطای حمایت مالی به زنان صلح‌ساز تهدیدشده، یک مکانیسم تمویل انعطاف‌پذیر ایجاد شده است. ۶۶ ● گفتگوی دیپلماتیک ایجاد کنید و با همراهی مقامات یا بازیگران مرتبط، از موارد ذیل حمایت کنید: <ul style="list-style-type: none"> ● بسیج بازیگران امنیتی و اعمال قانون برای اقدام کردن؛ و ● خنثی‌سازی تهدیدات در صورتی که منبع تهدید قابل دستیابی باشد. ● با صدور بیانیه‌های عمومی و انتشار پیام‌های زنان صلح‌ساز، در هماهنگی با آن‌ها و شبکه‌های آن‌ها، همبستگی و حمایت خود را از زنان صلح‌ساز اعلام کنید. 	<p>۱۷. حمایت اضطراری از زنان صلح‌ساز را به نحو مقتضی در قالب همراهی فیزیکی، حمایت سیاسی، گزنت‌های مالی، و تدابیر امنیتی تسهیل کنید.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● اطمینان حاصل کنید که زنان صلح‌ساز، با توجه به ماهیت اغلب غیررسمی و کم‌سروصدای کارشان، بتوانند معیارهای صلاحیت را کسب کنند. ● همراه با زنان صلح‌ساز تهدیدشده، با ارزیابی امنیت و نیازها، پاسخ‌های مناسب را سازمان‌دهی کنید. ● در شرایط اضطراری و در تمام روند هر گونه جابه‌جایی، حمایت جامعی به عمل آورید، از جمله کمک حقوقی، سیاسی، مالی، تدارکاتی و روانی، به نحو مقتضی. ● اعضای خانواده زنان صلح‌ساز را در تدابیر امنیتی و گزینه‌های نقل مکان شامل کنید. افراد شامل شده از اعضای خانواده، از سوی خود زنان صلح‌ساز باید تعیین شده باشند، و نه بر مبنای تعاریف خارجی درباره این که چه کسی اعضای نزدیک خانواده محسوب می‌شود. ● زنان صلح‌ساز را با سازمان‌های بین‌المللی، شبکه‌ها، و جوامع مهاجر متصل کنید تا انتقال آن‌ها تسهیل شود و تداوم کار آن‌ها میسر شود. ● تماس را حفظ کنید و به‌طور ادواری نیازها و ریسک را دوباره ارزیابی کنید تا مشخص شود که آیا و چه وقتی برای او امن است که به وطن خود برگردد. 	<p>۱۸. مکانیسم‌های پاسخ اضطراری موجود را بازنگری کنید و آن‌ها را برای زنان مدافع حقوق بشر توسعه دهید تا موانع کمک به زنان صلح‌ساز رفع شود و در جای مقتضی، مکانیسم‌های جدیدی ایجاد کنید.</p>

۱۹. گزینه‌های پایدار را برای جابه‌جایی موقت زنان صلح‌ساز در داخل کشور خودشان و خارج افزایش دهید.

- از ایجاد پاسخ اضطراری هم‌تا-به-هم‌تا و ابتکارات جابه‌جایی درون شبکه‌های زنان صلح‌ساز ملی و بین‌المللی موجود حمایت کنید، و برای حمایت از مداخلات آنان کمک پایدار ارائه کنید.
- طرز‌العمل‌ها و پالیسی‌های ویزا را گسترش دهید تا برای زنان صلح‌ساز امکان نقل مکان موقت بدون توسل به پناهندگی را فراهم کند:
- دسته‌بندی‌های موجود برای ویزا را افزایش دهید، از قبیل بشردوستانه، دانشجویی، و پروگرام‌های تجاری، تا برای شرایط متنوع و متمایز زنان صلح‌ساز تهدیدشده قابل اجرا باشد.
- با دولت‌هایی که چنین ویزاهایی را ایجاد یا سازگار کرده‌اند مشورت کنید، مثلاً طرز‌العمل ویزای تسهیلی ایرلند، ۶۷ پروگرام اسپانیا برای حفاظت از مدافعان حقوق بشر، ۶۸ و پاسخ بریتانیا به قانون امنیتی جدید هنگ کنگ، ۶۹ که به‌عنوان سابقه قضایی می‌توان از آن‌ها استفاده کرد.
- اطمینان حاصل کنید که ماموران مرزی تعلیم دیده‌اند تا زنان صلح‌ساز را به رسمیت بشناسند و با تهدیدات پیش‌روی آنان آشنا هستند.

چه نباید کرد

- رویدادهای امنیتی را نادیده نگیرید یا دربارهٔ منبع تهدیدات علیه زنان صلح‌ساز گمانه‌زنی نکنید.
- بدون رضایت صریح، نگرانی‌های امنیتی را علنی نکنید یا با دیگران راجع به آنها صحبت نکنید.
- به زنان صلح‌ساز تدابیر امنیتی‌ای پیشنهاد ندهید که آن‌ها را وادار کند به‌خاطر محدودیت ویزایی یا مقررات دیگر، بین کارشان، خانوادهٔ خود، و ایمنی خود یکی را انتخاب کنند.
- به مکانیسم‌های پاسخ اضطراری موجود که نیازهای زنان صلح‌ساز را به‌قدر کافی برآورده نمی‌کنند، تکیه نکنید.
- به این دلیل که کار زنان صلح‌ساز از خارج انجام می‌شود، از آن‌ها و کارشان مشروعیت‌زدایی نکنید، و به این ترتیب، به‌خاطر آن‌که وادار به تبعید شده‌اند آن‌ها را در مضیقه قرار ندهید.

۶۷ ویزا برای جابه‌جایی موقت مدافعان حقوق بشر: ابزار اتحادیهٔ اروپا برای محافظت از مدافعان حقوق بشری که در خطر آبی قرار دارند یا نیازمند مهلت زمانی هستند، ۲۰۰۸، ۶، http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/fd/droi20080123_hrd_001/DROI20080123_HRD_001EN.pdf

۶۸ کمیتهٔ شهرهای متحد و دولت‌های محلی برای شمول اجتماعی، دموکراسی مشارکتی، و حقوق بشر، «مادرید پروگرام جدید خود را برای محافظت از مدافعان حقوق بشر آغاز می‌کند»، کمیتهٔ شمول اجتماعی، دموکراسی مشارکتی، و حقوق بشر، ۲۰۱۸، <http://www.uclg-cisd.org/en/news/latest-news/madrid-launches-its-new-program-protection-human-rights-defenders>

۶۹ نیک ایردلی، «هنگ کنگ: بریتانیا به ساکنان پیشنهاد شهروندی می‌دهد»، خبر بی‌بی‌سی، ۱ جولای، ۲۰۲۰، <http://www.bbc.com/news/uk-politics-53246899>

«نام مان به خاطر آن چه واقعا مے توانيم انجام دهيم آيکن [ICAN] است. ما تشنه اعتماديم و نه تشنه ريسک کردن، و با ايجاد روابط اعتمادآميز و تنظيم امور به شيوهای مثبت و فعالانه مشارکت مے کنيم.»

— جينا ابرکرومبے-وينستلے، سفير (بازنشسته) آمريکا